БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 100 (11698) | 1968 оной апрелиин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

НЭГЭДЭЛЭЙ, ЖАГСААЛАЙ ӨРШОН БАИДАЛДА

...эй Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй дүн... зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан партийна суглаанууд ... доторнай боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ суглаанууд дээ... стнууд барандаа бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай ... харуулжа, коммунизм байгуулха хэрэгтэ үшөө ехэ ам... ые туйлахабди гэжэ мэдүүлнэд.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй ...ые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан ...ан аймаг дотор үнгэргэгдэнэ. Онохойн ...д болон эмхи зургаануудай коммунист... суглаан болоо. Эндэ КПСС-эй обкомой ... Продайвода «КПСС-эй ЦК-гай апрелиин ...ууд ба Онохойн эхин партийна организа... онууд» гэһэн элидхэл хэбэ.

...ай Центральна Комитедэй Пленум манай ...ын шухала асуудал хаража үзөө,—гээд ...айн райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Е.** ...лээ.—Дэлхэйн дайнай аюулые сараха, эб ...жүүлхэ, социалис оронуудай нэгэдэл ...батажуулха, дэлхэйн хүдэлмэришэн ба ...нуудай жагсаалые бэхижүүлхэ гэһэн ...партиимнай Центральна Комитедэй гол ...

...тральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэ... олон хүн һаналаа элирхэйлээ. Тэдэнэй ... модоной комбинадай главна инженер ...рабочкомой түрүүлэгшэ **нүхэр Михайлов** ...

...мунистнууд уласхоорондын түгшүүрилтэ ...руулха талаар КПСС-эй ЦК-гай үнгэргэ... ...тикые һайшааһан тогтоол нэгэн дуугаар ...

* * *

... «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОД. Апрелиин ...машина» заводой коммунистнуудай хам... анхаралда КПСС-эй ЦК-гай Центральна ...ан үнгэргэгдэһэн Пленумэй дүнгүүд та... ...эй хүдэлмэри, дүнгүүд тухай элидхэл ...дай обкомой промышленно-транспортын ... нүхэр **С. М. Хабалов** хэбэ.

...элгэдэ табигдаһан асуудал тушаа һанаа ...ун байгаагүй. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн ...ын тула түрэл партиингаа Центральна ...тикые тэдэнэр нэгэн дуугаар һайшаагаа.

...арти, Центральна Комитет дай үүсхэхые ... эрид хатуугаар тэмсэнэ, ямаршье түг... ...лай тохёолдобошье, эб найрамдалай, ха... политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ, ...унист Дырхеев хэлээ. Нүхэр Дырхеевые ...ров халана:

...гаа Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пле... ...эринүүдые бүхы зүрхэнһөө һайшаан дэм... ...и өөрөө үшөө һайнаар ажаллахые орол... Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ бодото ха... ...байна.

...сна инженер нүхэр **Марин,** парткомой ... **Мильгунов** болон бусад сэдьхэл хүдэл... ...е хэлээ.

Республикын томо заводуудай нэгэн болохо «Электромашина» заводой коммунистнууд Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй уласхоорондын байдалай асуудалнуудаар үнгэргэжэ байһан политикые, хараа шугамые һайшааһан тогтоол абаба.

* * *

Ан үсхэбэрилдэг «Забайкальский» гэжэ совхоздо партийна суглаан боложо, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэбэ. «Уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнууд ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөе жагсаан бэхижүүлхын түлөө КПСС-эй хэжэ байһан тэмсэл тухай» гэһэн асуудалаар партиин Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. Д. Чукаев** элидхэл хэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн коммунистнууд КПСС-эй Центральна Комитедэй баримталдаг политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгыень бүрин һайшаагаа.

— Түрэл партиингаа гадаадын болон дотоодын политикые дэмжэнэбди, империалис этэгээдүүдэй хархис һанаашалгануудые буруутуулхын тулада, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нягта жагсаалтай байхын тулада бидэнэр улам һайнаар ажаллахабди, политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхэбди, ажалай журам нягтаар сахихабди,—гэжэ совхозой ажахын цехэй хүдэлмэришэн нүхэр Л. С. Емельянов мэдүүлээ.

Суглаан дээрэ ахалагша прораб **А. А. Мельников, Н. Д. Солонько** болон бусад үгэ хэлээ. Зүбшэн хэлсэлгын һүүлээр КПСС-эй ЦК-гай политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые һайшааһан тогтоол суглаанда хабаадагшад баталан абаһан байна.

* * *

ХЭРЭН. (Телефоноор абтаба). Түнхэнэй аймагай түб —Хэрэн тосхоной коммунистнууд апрелиин 25-да сугларжа, КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэбэ. Хэрэн тосхоной предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба һургуулинуудай коммунистнуудай урда «КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүд ба аймагай түбэй партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл партиин Буряадай обкомой таһагые даагша нүхэр **И. Д. Черняков** хэбэ. Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ Буряадай АССР-эй габьяата багша **А. М. Пантелеев,** аймагай военком **Л. М. Абушеев,** хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай директор **С. Б. Билдуев** болон бусад хабаадалсаа.

Коммунистнууд уласхоорондын орёо бэрхэ байдалда КПСС-эй Центральна Комитедэй ехэ шадамараар ябуулжа байһан эб найрамдалай политикые нэгэн дуугаар һайшааһан тогтоол баталан абаба.

МАЙН НЭГЭНЭЙ ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Шэнэ предприятинуудай нэгэн болохо Онёогой леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ дүрбэ һарын түсэб «Забайкаллес» комбинат соогоо эгээл түрүүлэн дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Майн нэгэнэй ажалай вахтада жагсаһан модошод эршэмтэй шангаар ажаллажа, даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Түрүү коллектив апрелиин дүүрэтэр даабариһаа гадуур 4000 кубометрһээ үлүү модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ зорилго урдаа табяад, габшагай шангаар ажаллана.

Константин Иванович Фалеев, Максим Назарович Федотов, Геннадий Иннокентьевич Ефимов гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд Майн һайндэрэй хүндэлэлэй мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Түрүү эдэ бригаданууд даабариһаа гадуур үдэр бүхэндэ 12—15 кубометр модо бэлэдхэдэг болонхой. Эдэ бригадануудай модошод энэ жэлэй дүрбэ һарын хугасаада тус бүридөө 8000 кубометр модо бэлэдхэжэ, дээдэ складуудта шэрэжэ, һайндэрые угтахые оролдоно.

Леспромхозой эрхим жолоошод нүхэд Горячих, Карбаинов болон бусад даабаряа 125—130 процент хүргэдэг юм.

Н. ТЮРНЕВ.

ДААБАРЯА ҮЛҮҮЛБЭ

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин харгы заһабарилагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын кварталай дүн согсолон гаргагдаба. Отделениин бүхы дистанцинууд социалис мүрысөөндэ оролсон, ажалдаа һайн һайн үрэ дүн харуулһан байна.

Зам харууһалдаг хүдэлмэришэд үбэлэй хүшэр сагта уялгаа һайнаар дүүргээ, поезднуудые һаатуулангүйгөөр аян замдань мордохуулжа байгаа. Тэдэнэр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарие үлүүлэн дүүргэһээр, олзо доходоо дээшэлүүлһээр.

Улаан-Үдын дистанциин коллектив мүрысөөндэ шалгараа. Зам харууһалха даабари эндэ 170 процент дүүргэгдээ. Тус коллектив ямар аргаар иимэ ехэ амжалта туйлааб гэхэдэ, нёдондо зун замаа һайн шанартайгаар заһабариһан байгаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 4,7 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэжэ, 105 мянган түхэригэй олзо доход даабариһаа гадуур абтаа.

Түрүү коллективые ахин гараха зорилго урдаа табиһан Горхоной дистанциин хүдэлмэришэд мүн лэ һайн үрэ дүн туйлаба. Тэдэнэр һайнаар хүдэлмэрилнэ. 2-дохи кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойгоор мүрысэжэ оронхой.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

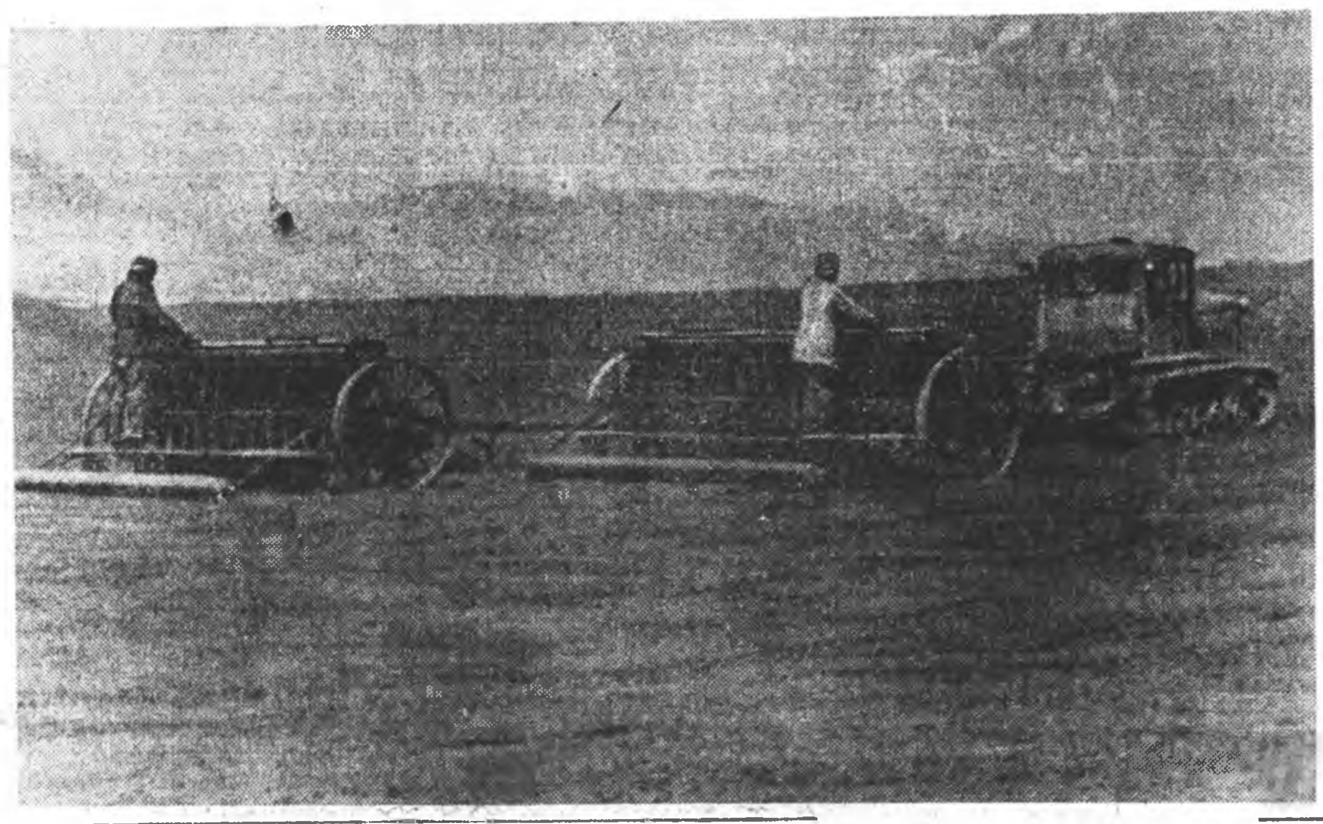

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилга эхилээ. Эндэхи 2-дохи отделенидэ түрүүшын үдэртэ 300 га дээрэ шэниисэ таригдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ отделениин залуу механизатор Валерий Бурдуковскиин хүтэлбэрилдэг агрегат эртын тарилга хэжэ ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БОЛЗОРҺОО УРИД

Улаан-Үдын мяханай комбинадай мал үүсэлдэг заводой хүдэлмэришэд майн урда тээхи ажалай вахтада жагсаад, дүрбэ һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлбэ.

Тус комбинадай консервын заводой коллектив мүн лэ эршэмтэйгээр ажаллана. Эндэхи хүдэлмэришэд даабариһаа гадуур дүшэ мянган баанха мяханай консервэ гаргаа.

Н. ХАЗУЕВ.

МҮНӨӨДЭРЭИ ШУХАЛА ХЭРЭГ

ҮРЭҺЭН БЭЛЭН БЭШЭ

...арилгын халуун хаһа ...еспубликын олонхи кол... ...энэ шухала хүдэлмэ... ...бэлэнди гэжэ элидхэхэ аргагүй байна. Юуб гэхэдэ, ажахынуудта тарянай үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Энээние доро толилогдоһон мэдээн гэршэлжэ үгэнэ:

Аймагууд	Тарилгын шанарта хүргэгдэһэниинь (проц.)	1—2-дохи классай үрэһэн (проц.)	Томооро илгагдаһаниинь (цент.)
Баргажанай	40	25	6000
Бэшүүрэй	65	39	40000
Зэдын	71	27	47538
Яруунын	44	16	—
Загарайн	58	7	28250
Захааминай	59	23	6480
Кабанскын	40	21	65000
Прибайкалиин	58	13	4600
Хяагтын	73	29	10000
Мухар-Шэбэрэй	80	47	19000
Сэлэнгын	55	13	23412
Түнхэнэй	65	44	18792
Хориин	73	24	16930
Хэжэнгын	66	29	190[illegible]8
Улаан-Үдын	70	2	37700

Үрэһэнэй иимэ шанар муутай байһаниинь һанаа зобооно. Илангаяа Баргажанай, Кабанскын, Яруунын, Сэлэнгын аймагуудта үрэһэнэй шанар муу байһан зандаа.

Яруунын совхоз 7 мянган центнер үрэһэ хаанхай. Теэд тэрэнь бүхыдөө тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Үрэһэниинь һайса сэбэрлэгдээгүй, 5400 центнерынь ургаха хүсэ багатай.

Хэжэнгын аймагай Худанай совхоз 6676 центнер үрэһэтэй аад, тэрэнэйнь 5426 центнерынь шанар муутай гэжэ тоологдоно.

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозойхид үрэһэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ гэжэ биратай оролдоногүй. Мүнөө хүрэтэр үрэһэнэйнь ехэхэн хуби һайса сэбэрлэгдээгүй, 4 мянга гаран центнерынь ургаха хүсөөр муу байна.

Тарилгын эхилтэр хэдэхэн үдэр үлэбэ. Энэ гээгдэлһээ гарахын тула үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэрёо үдэр һүнигүй ябуулха, бүхы үрэһэеэ нара, һалхинда гаргажа хатааха хэмжээ абаха болоно. Илангаяа нойтон, ургаха хүсэ багатай үрэһэн хатаагдаха ушартай.

Нэгэн доро үрэһэнэй таряа томо жэжээрнь илгаха, хороор хордохо хүдэлмэрие эмхитэйгээр ябуулха саг ерэнхэй.

В. ТАРАСОВА,
республикын үрэһэнэй шанар шалгаха лабораторие даагша.

...АССР-эй ВЕРХОВНО ...ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...Е. А. КУТУКОВЫЕ ...АССР-эй ВЕРХОВНО ...ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЙ ГРАМОТААР ...АХА ТУХАЙ

...эмхи зургаануудта ...һайнаар хүдэлһэнэйнь ...Р-эй гадаадын худал...ай—Внешторгын бай... 50 жэл гүйсэһэн... ...ндуулан, Зүүн-Сиби... ...замай Наушки стан... ...ин начальник нүхэр ...евич **Кутуковые** Бу... ...Р-эй Верховно Сове... ...мэй Хүндэлэлэй гра... ...аха.

...АССР-эй Верховно ...диумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ,

...АССР-эй Верховно ...диумэй Секретарь
К. МАСЛОВ.

...Соведүүдэй байшан. ...апрелиин 25.

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1968 оной апрелиин 22-ой мэдээн
(Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан: худалдагдаһаниинь	Мяхан: 1967 онойхитой сасуулхада	Һүн: худалдагдаһаниинь	Һүн: 1967 онойхитой сасуулхада	Һүн: Үнеэн бүриһөө худалдагдаһаниинь (кг)	Үндэгэн
Баргажанай	81	135	41	95	189	45
Бэшүүрэй	89	129	48	89	292	55
Зэдын	97	102	47	84	282	55
Яруунын	105	138	53	97	314	93
Баунтын	117	101	58	100	239	—
Загарайн	63	127	51	100,2	339	130
Захааминай	111	105	51	98	173	40
Кабанскын	68	142	54	102	399	49
Прибайкалиин	125	121	51	97	395	19
Хэжэнгын	108	113	45	83	235	48
Хяагтын	88	124	54	97	314	30
Мухар-Шэбэрэй	72	123	51	83	301	52
Сэлэнгын	136	196	60	97	467	50
Түнхэнэй	124	143	61	100,7	300	39
Ахын	—	—	37	78	32	—
Улаан-Үдын	110	149	63	111	453	63
Хориин	74	98	52	94	264	70

Дээрэ толилогдоһон мэдээнүүдһээ харахада, энэ жэлдэ гүрэндэ һү худалдаха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Нёдондоной энэ үедэ республикамнай гүрэндөө 29.831 тонно һү худалдаад байгаа һаа, харин мүнөө 28.524 тонно тушаагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1.300 гаран тонно һүн бага ороо гээшэ.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб илангаяа Ахын, Хэжэнгын, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынууд дүрбэ һарын дүүрэхэеэ байхада, түсэбөө хахадлаашьегүй һуугаар.

Ямар шалтагаан дээрэһээ һү һаали доошолоо гээшэб? Олонхи ажахынууд энээние үбһэ тэжээл хомор байһанаар шалтагаална. Зарим газарта тиимэ шалтагаан байжашье болоо. Зүгөөр олон ушарта һаалиин фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэл һула, тэжээл бүйлүүлхэ хүдэлмэри таһалдадаг байха юм.

Бэшүүрэй аймагай ажахынууд энэ үбэлжэлгын үедэ һаалиингаа мал тэжээлээр урда жэлэйхиһээ дутуугүйгөөр хангаһан байна. Тиигэбэшье, эндэхи колхоз, совхозууд үнгэрһэн үедэ нёдондонойхиһоо 214 тонно һү гүрэндэ бага тушаагаад байнхай. Энээние имагтал ажалай эмхидхэлэй һуладаһанаар шалтагаалжа болохо байна.

Мүн олохон газарта һүнэй тоһолиг тон бага байжа, ажахынууд ехэхэн гарза хохидолдо ороно. Энэ ушарта колхоз, совхозуудай зоотехнигүүд һаалиин гүүртэ бүхэндэ һүнэй тоһолигые шалгаха хэмжээ абанагүй. Тэрэшэлэн тоһоной заводуудта һүнэй тоһолигые дараха баримтанууд олон дайралдана. Теэд ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зоотехнигүүд гүрэндэ тушаагдажа байһан һүнэй тоһолигые саг үргэлжэ шалгадаггүй байна.

Урда жэлнүүдэй байдалһаа хараад үзэхэдэ, май һарын эхеэр һаали ехээр доошолдог гээшэ. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зоотехнигүүд, фермые даагшад малаа зуһаландаа нүүлгэхын урда тээ тэжээл бүйлүүлхэ түхеэрэлгэнүүдээ бэлдэхэ ушартай. Мүн һаагшадаһан һүеэ иишэ тиишэнь гаргашалангүй, бэлэдхэлэй пунктда сүм оруулха хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

...ЭРХЭТЭДЭЙ ДУРАДХАЛНУУДЫЕ, МЭДҮҮЛГЭНҮҮД БА ГОМДОЛНУУДЫЕ ХАРАЖА ҮЗЭХЭ ГУРИМ ТУХАЙ

...дурадхалнуу... ...ууд ба гомдол... ...ы үзэхэ гурим ...СССР-эй Верховно ...диум гаргаба.

...байгуулгын, со... ...агиин али боло... ..., нарижан һай... ...эрхэ байдалда ...халнуудые, мэ... ...гомдолнуудые ...хаража үзэл... ...соо бүрил ехэ ...болохо байна ...о хэлэгдэнэ.

...экономическа ...олой ажабай... ...хуули гаргал...гын хэрэг һайжаруулха асуудалнуудаар эрхэтэдэй дурадхалнууд—гүрэнние хүтэлхэ хэрэгтэ ажалшадай хабаадалгын, гүрэнэй аппаратай ажал хүдэлмэри һайжаруулгын, тэрэнэй ажал ябуулгын хойноһоо хиналта шангадхалгын, албан хойрог ба назгай нобшо ябадалтай тэмсэл ябуулгын, социалис хуули ёһо бэхижүүлгын арга оньһонуудай нэгэниинь мүн.

Советскэ обществын хүгжэлтын мүнөөнэй эрхэ байдалда гомдолнууд болбол хуулиар сахигдажа байгаа эрхэтэдэй ашатуһые, тэдэнэй эрхэнүүдые эбдэһэн баримтануудые тушаа дохёосохо арга, гүрэнэй ба ниитын эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэрилэхи дутагдалнуудые зайсуулха арга болоно.

Дурадхалнуудтайгаар, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудтайгаар бэшэгээршье, мүн юрэ уулзажашье хандаха эрхэ СССР-эй эрхэтэдтэ олгогдоһон байна. Тэрэ эрхээ хүсэд эдлэхэ арга боломжо эрхэтэдтэ хангахыень гүрэнэй ба ниитын бүхы эмхи зургаануудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгаба.

Гүрэнэй эмхи зургаанууд, предприятинууд, ондоошье эмхи зургаанууд, колхозууд, кооперативна ба ниитын эмхинүүд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд, албан тушаалта нюурнууд эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые хүлеэжэ абаха, өөһэдынгөө мэдэлдэ байгаа эрхэ түлөөлэлгын зэргээр тэдэ дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые шиидхэжэ байха ёһотой гэжэ Указ дотор хэлэгдэнэ. Эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые гүрэнэй эмхи зургаанууд СССР-эй Конституциияар, союзна ба автономно республикануудай Конституцинуудаар, ССР Союзай, союзна ба автономно республикануудай хуулинуудаар тогтоогдоһон эрхэ түлөөлэлгэтэеэ тааралдуулан шиидхэхэ ёһотой.

Эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые саг сооль хаража үзэхын тулада:

эрхэтэд мэдүүлгэ ба дурадхалнуудые барихадаа гүрэнэй эмхи зургаануудай, предприятинуудай, бусадшье эмхи зургаануудай гү, али албан тушаалта нюурнуудай эрхилжэ байдаг ажал хэрэгыень хараада абажа, тэдээнэй эрхилдэг асуудалаар лэ дурадхал болон мэдүүлгэнүүдээ бариха ёһотой;

гүрэнэй ямар эмхи зургаан, предприяти, бусадшье эмхи зургаанууд гү, али албан тушаалта нюурнууд тушаа гомдол бэшэгдэһэн байнаб, тэрээниие хаража үзөөд, тэдээнэй дээдэ тээ байгаа зургаануудта, албан тушаалта нюурнуудта гомдолнууд баригдаха ёһотой.

Дээдын мэдэлгүй колхозуудай гү, али кооперативна бусад эмхинүүдэй гэшүүдэй хамтын суглаануудай шиидхэбэринүүд тушаа, тэрэшэлэн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй хүтэлбэри доро ажалаа ябуулдаг ниитын һайн дуранай органуудай шиидхэбэринүүд тушаа гомдол нютагайнгаа Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ бариха хэрэгтэй.

Хуулиар хараалагдаһан ушарта гомдолнууд районно (городской) арадай сүүдтэ баригдажа болохо юм.

Гүрэнэй эмхи зургаанууд, предприятинууд, бусадшье эмхи зургаанууд, тэдэнэй албан тушаалта нюурнууд дурадхалнууд, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые абаад байхадаа, тэдээн дотор табигдаһан асуудалнууд зургаануудтамнай хамаадахагүй гэжэ тоолоо һаа, тэдэ мэдүүлгэнүүдые табан хоногһоо хойшо бэшэ ондоо, зохихо эмхи зургаануудта ябуулха, тиигэхэдээ хаана ябуулһан тухайгаа мэдүүлгэ бариһан хүнүүдтэ мэдээсэхэ, тэдэнэй өөһэдөө ерээ һаань, хаана хандахаб гэжэ ойлгуулжа, тайлбарилжа үгэхэ ёһотой.

Албан тушаалта ямар хүнүүд тухай гомдол ороһон байнаб, тэрэ гомдолые тэдэ хүнүүдтэ ябуулжа болохогүй гэжэ хоримжологдоһон байна.

Өөрынгөө мэдүүлгэ гү, али гомдол тушаа гараһан шиидхэбэрие буруу гэжэ тоолоһон эрхэтэн доодын эмхи зургаанай, предприятиин гаргаһан шиидхэбэри тушаа тэдээниие мэдэжэ байһан дээдын эмхи зургаануудта гомдол бариха эрхэтэй.

Мэдүүлгэнүүд ба гомдолнууд бүхы эмхи зургаануудта—һарын болзор соо, хэрбээ шалгалта хэрэггүй юм һаань,—тэрэ дары, зүгөөр лэ мэдүүлгэ ороһон сагһаа хойшо 15 үдэрһөө хойшо бэшэ шиидхэгдэхэ ёһотой.

Гүрэнэй органууд бүхыдөө өөһэдынгөө мэдэлэй предприятинуудта, эмхи зургаануудта дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудые хаража үзэхэ хэрэгэй ямар байһыень ходо шалгажа байха, эрхэтэдэй эрхэ эбдэхэ ушар бии болгодог, мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудай хэдэ дахин орохо ушар бии болгодог шалтагаануудые усадхаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүд, гомдолнуудые хаража үзэхэ гурим эбдэһэн, албан хойрог, назгай нобшо ябадал гаргаһан албан тушаалта хүнүүд хуулиин ёһоор харюусалгада хабадуулагдаха ёһотой.

Хүниие зорёон хардажа, гомдол гү, али мэдүүлгэ бариһан хүн хуулиин ёһоор тэрэнэйнгээ түлөө харюусаха ёһотой.

Эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэ ба гомдолнуудые совет хуулиин ёһоор хаража үзэхын хойноһоо хиналта тогтоохыень прокуратурын ба арадай хиналтын органуудта даалгагдаба.

Энэ шэнэ Указай ёһоор союзна республикануудай хуули тааруулан зохёохо гэжэ союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ даалгагдаба.

(ТАСС).

...ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

...иин 25. (ТАСС). Болгариин Коммунис партиин ...рь Венелин Коцев түрүүтэй Болгариин Компар... ...КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ канди... ...секретарь П. Н. Демичев түрүүтэй КПСС-эй делегаци ...ариин Компартиин Центральна Комитедтэ уулзажа

...ые хүтэлэгшэд нүхэд ёһоор сэхэ хөөрэлдэхэдөө. ...тдай урда байгаа шухала зорилгонууд тухай, тус... ...эрталай хүдэлмэриин зорилгонууд тухай хэлсэбэ ...то мэдээсэнэ.

«КОСМОС-217», «КОСМОС-218» ГЭЖЭ ХЭМЭЛ ОДОД НИИДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

1968 оной апрелиин 24-дэ Советскэ Союзда «Космос-217» гэжэ газарай хэмэл одон замбуулин дайда руу табигдаба.

* * *

1968 оной апрелиин 25-да Советскэ Союзда «Космос-218» гэжэ газарай хэмэл одон замбуулин дайда руу эльгээгдэбэ.

КАДРНУУДТА—ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

ДЭБЖҮҮЛЭГДЭМЭЭР ХАЛААНАЙ БЭЛЭН БАЙХААР...

Ажал хэрэг һайн мэдэхэ, үйлэдбэри эрхилхэ дүршэл шадабаряар баян хүтэлбэрилхы кадрнуудаар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр колхоз, совхозуудые бэхижүүлхэ, тэдэ тушаалнуудта дэбжүүлхэ хүнүүдые бэлдэхэ, бэлэн байлгаха гээшэ партиин райкомой урдаа хараха, эгээл гол шухала хүдэлмэринь мүн болоно. Энэ хэрэгые хэзээдэшье холын хараатайгаар, бодомжотойгоор эрхилээгүйдэ аргагүй. Тиигээдшье мүнөө сагаймнай эрхэ байдал хадаа урагшаа дабшажа байгаа хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ кадрнуудта тон анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй хүмүүжэл, һуралсал тушаа ходо оролдожо байха эрилтэ табина бшуу. Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд хайшаашье тэгшэ эрдэмтэй, политическэ мэдэрэлэйнгээ, үзэл сурталайнгаа талаар зэбсэгжэнги байха ёһотой болоно.

Манай Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозууд хадаа хүтэлбэрилхы кадрнуудай талаар яһала бэхижэнги гээшэ. Аймаг доторнай 12 колхоз, совхозууд бии юм. Тэдэнние ударидагшадай (түрүүлэгшэ ба директор) юһэниинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмэйнгээ талаар бултандаа шахуу дээдэ ба дунда һургуулитай нүхэд болоно. Наймааниинь үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэхи 6 һарын курсада һуража гараа.

Ажахынууднай 11 отделенинүүдтэй. Тэдэнние эрхилэгшэдэй хахадынь дээдэ, дунда һургуулиин эрдэмтэй, табаниинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд. Зүгөөр бригадирнууд, фермые даагшад эрдэмэйнгээ зэргээр бирагүй байдалтай. Олонхинь эхин һургуули хэзээ хада дүүргэһэн зон байха. Гэбэшье дунда зэргын тушаалтай колхоз, совхозуудай эдэ хүтэлбэрилэгшэд политическэ һуралсалда хабаадуулагданхай, мэдэрэлээ дээшэлүүлжэ байдаг.

Хүтэлбэрилхы тушаалтадай хажуугаар хүдөө ажахын мэргэжэлтэд гээнгэ үйлэдбэриие эрхилхэ, хүтэлбэрилхэ ехэ хүсэн болоно. Колхоз, совхозуудһай мэргэжэлтэдээр гүйсэд хангагданхай. Аймаг дотор бүхыдөө 86 мэргэжэлтэд хүдэлнэ. Тэдэнэй хахадһаа диилэнхинь дээдэ һургуулитай эрдэмтэд, 65 процентнь дээдэ һургуули һая дүүргэһэн залуушуул. Эдэнэр теоретическэ бэлэдхэлээр һайн, үйлэдбэри дээрэ хүдэлхэ хүсэлэнтэй, эдэбхитэй хүнүүд гэжэ тэмдэглэмээр.

Юрэнхы дээрээ иимэ гэмгүй шэнги байдалтай байбашье, партиин райком, эхин организацинууд ажахынуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ, зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгые улам һайжаруулхын түлөө оролдолго нилээд гаргана. Тиихэдээ хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлмээр шадамар хүнүүдые бэлдэхэ, бэлэн байлгаха асуудалда анхарал онсо хандуулагдана. Һайн бэлэдхэлтэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ халаанай гол һууриинь эзэлнэ.

Колхоз, совхозуудай болон тэдэнэй үйлэдбэриин һалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэд болгон дэбжүүлхэ хүнүүдые бэлдэхэдээ гол түлэб түрүү залуушуулда түшэглэхэ гээшэ эгээл зүб зам гэжэ бодото хэрэг үйлэ гэршэлнэ. Ушар тиимэһээ шударгы, ухаамай бэрхэ залуу үетэниие шэлэн абажа, хүдөө ажахын дээдэ болон дунда, советско-партийна һургуулинуудта, хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ һургуули болон курсануудта ябуулдаг байнабди. Тэдэнэр колхозой гү, али совхозой үйлэдбэри эмхидхэлгэдэ дүршэнхэй, үгышье һаа, хүдөө ажахын тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд байха ёһотой. Тиимэ хүн һурахадаа бэрхэ, хүтэлбэриин дүршэлые түргөөр шудалдаг байһараа эгээл найдамтай кадр болохонь дамжаггүй. Иимэрхүү хараа шэглэлтэй хүдэлмэри 1965 онһоо эхи табигдаа һэн.

Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой комплексно бригадануудые советско-партийна һургуули дүүргэһэн младшэ агроном мэргэжэлтэй нүхэд Кононов, Ревенский гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Хоюулаа энэ даабан тушаалаа һайнаар дүүргэнэ, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд, шадамар эмхидхэлшэд гэжэ сууда гаранхай. Нүхэд Жамбалов Тушинов хоёр 1963 ондо хүдөө ажахын институт дүүргэмсээрээ «Эрдэм» ба Суулгын совхозуудта ерэжэ, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирнуудаар томилогдоо һэн. Хоёр жэл хүдэлөөд байхадаа эдэ мэргэжэлтэд бригадануудаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаа һэн. Тиигээд 1965 ондо Жамбаловынь отделениие эрхилэгшээр, Тушиновынь совхозойнгоо главна агрономоор дэбжүүлэгдэһэн байна. Энэ жэлэй январь һарада «Одон» гэжэ шэнэ совхозой байгуулагдахада Тушинов тэрэнэй директорээр томилогдожо, Жамбаловынь тэрэнэй орондо главна агрономоор хүдэлхөөр дэбжүүлэгдээ һэн.

Иимэ жэшээнэй элдэб хубилалтын болоходо тэрэ дары томилхоор бэлдэһэн, үйлэдбэриин эмхидхэлэй, хүтэлбэрилхы дүршэлдэ һураһан, дэбжүүлмээр кадрнуудтай эрхэ бэшэ байха хэрэгтэйе энэ ушар баталан харуулаа бшуу. Иимэ хүнүүд үгы байгаа һаа, яаха байгаабибди. Бэрхэтэй байдал тохёолдожо болохо һэн. Тиимэһээ мүнөө партиин райком саашадаа ехэ тушаалда дэбжүүлэгдэхэ хүнүүдые шэлэжэ олонхой, хэзээдэ бэлэн байлгаха гээшэ гол шухала зүйл мүн болоно гэжэ мэдэрнэ.

Энэ жэлэй эхиндэ манай аймагай томо совхозууд хубаагдажа, хоёр шэнэ совхоз эмхидхэгдээ һэн. Эдээндэ али зэргын олон хүтэлбэрилхы тушаалтад, тусхай мэргэжэлтэд хэрэгтэй болоо гээшэб. Бэлдэһэн кадрнууд үгы байбал, нилээд тэбдэхэ, алдуу эндүүшье гаргажа болохо бэлэйбди. Теэд бэлэдхэлтэй, дэбжүүлэгдэхэ шэлэмэл зоноор олон байһандаал ядамаргүй энэ хэрэг шиидхэжэ шадаа ха юмбибди.

Дээдэ эрдэмтэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэ байна гээд лэ хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлжэ яажа болохоб. Политическэ мэдэрэлынь, ажахы гү, али һалбари хүтэлбэрилхэ, эмхидхэхэ шадабаринь гол эрилтэнүүдэй нэгэн болоно бшуу. Энэ жэлдэ «Эрдэм» совхозой директорээр нүхэр Акатовые баталһан байнабди. Нүхэр Акатов тус совхозой главна ветеринарна врачаар олон жэлдэ хүдэлһэн мэргэжэлтэ. Тиихэ зуураа ажахынгаа парткомой секретариин орлогшо ябаа. Зарим үедэ саг зуура секретариин уялга дүүргэхэшье ушар нэгэнтэ бэшэ болоһон байха. Совхозой дэргэдэхи лекторнуудай бүлэгые толгойлдог һэн. Мухар-Шэбэрэй аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаһан, түрүүшын сесси дээрэ хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси ударидаха этигэл найдабарида хүртэһэн байха юм. Тиихэдэ «Одон» совхозой директорээр томилогдоошо нүхэр Тушинов хоёр жэлэй туршада отделениин партийна эхин организациин секретаряар хүдэлһэн намтартай.

Ажабайдалда элдэбын ушарнууд тохёолдодог гээшэ. Нёдондо хоёр колхозоймнай түрүүлэгшэнэр үбшэлһэн дээрэһээнь боложо, тэдэнние хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ саг ерэһэн юм. Теэд эдэ тушаалнуудта абаһаар таарамжатай хүнүүдые олохо гээшэ бэрхэ хэрэг. Гэбэшье бидэ үни удаан дэбжүүлхэ хүнүүдые бэдэржэ зобоогүйбди. Суулгын совхозой главна зоотехник байһан нүхэр Федотов «Путь Ленина» колхозой, тиихэдэ «Эрдэм» совхозой парткомой секретарь нүхэр Белоусов «Родина» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан байна. Эдэ хоюулаа дээдэ һургуулитай, тусхай мэргэжэлтэй кадрнууд.

Һүүлшын жэлнүүдтэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри бүтээһэнэй зэргээр колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшөөр, отделениие эрхилэгшээр дэбжүүлхэ кадрнуудаар яһала ядамаргүй байдалтай болообди гэжэ тэмдэглэмээр.

Эгээ мүнөө хүтэлбэрилхы дунда зэргын тушаалда дэбжүүлэгдэхээр 12 мэргэжэлтэд, практигууд бэлдэгдэжэ байна. 1968 ондо манай аймагһаа эльгээгдэһэн 56 хүн хүдөө ажахын техникум, 10 хүн хүдөө ажахын институт дүүргэхэнь. Тэдэнэй нютагаа бусахын түлөө совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ябуулга яһала хэжэ, оролдожо байдаг. Энэ жэлдэ хүдөө ажахын дээдэ болон дунда һургуулинуудта ажахынууднай адаг 50 хүниие эльгээхээр бэлдэнэ. Юрэдөө, колхоз, совхозуудай дунда зэргын тушаалтай бүхы кадрнуудые ойрын 2—3 жэлэйшье туршада эрдэмтэй хүнүүдээр бэхижүүлжэ шадаха аргатай болонобди.

Энэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ һаад тойбо татаха зүйлнүүд ушарнагүй гэхын аргагүй. Ушар юуб гэхэдэ, дунда зэргын тушаал даадаг кадрнуудай салин хүлһэн нэгэ янза бэшэ, хоорондоо ехэ илгаатай. Совхозой бригадир гү, али фермые даагша һарадаа 100—110 түхэриг абадаг байхадань, отделениин, бригадын мэргэжэлтэ 138 түхэриг абадаг байха юм. Иимэ байхалаарнь мэргэжэлтэд сэхэ һалбари, участок даажа хүдэлхэеэ арсахадаашье ядадаггүй. Хоёрдохёор, ажахын зарим наһажаал болоһон хүтэлбэрилэгшэд залуушуулда дурагүй, һалбари даалгахаяа зүрхэсэдэг байха юм. Энэ дутагдал байра дээрэнь усадхажа ядахаар юумэн бэшэ. Харин салин хүлһэн тушаа республикын хүдөө ажахын министерство бодожо үзэлтэй хаш.

Саашадаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы тушаал даадаг кадрнуудай, тэдэнние халан абаха хүнүүдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие улам һайжаруулха, холын хараатайгаар эрхилхэ хэрэгтэй. Илангаяа дэбжүүлэгдэхээр шэлэгдэһэн залуу нүхэдые партийна хүдэлмэриин нүлөөн доро абаха, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала байна. Тиигэбэл эдэнэр хүн зоной дунда хүдэлжэ һураха, дүршэхэ ха юм.

Залуу мэргэжэлтэдэй политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ, түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, үзэл сурталай талаар оюун бодолынь зэбсэгжүүлхэ гээшэ ехэ удхатай хүдэлмэри болоно. Тиимэһээ тэдэнние политическэ һуралсалда хабаадуулха, теоретическэ семинарта ябуулха, пропагандистаар хүдэлгэхэ хэрэг угаа туһатай байха гэжэ бодото байдал гэршэлнэ.

Юрэдөө, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ дүршэл шадабаритай, эмхидхэхы мэргэжэл түгэс кадрнуудые олоной дундаһаа шэлэн олохо, тэдэнние зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хадаа түргэн зуура шиидхэхэ зүйл бэшэ. Энээндэ саг үргэлжын анхарал, холын хараата түсэб хэрэгтэй. Тиимэһээ партиин райкомой, партийна организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэридэ дутагдал үгы, сэхэ сэбэрээр юумэн хэгдэнэ гэжэ яажа болохоб. Зүгөөр лагаашье хадаа манай зохёоһон хэмжээ ябуулганууд ёһоор болоходо, ойрын 2—3 жэлэй туршада бидэ хүтэлбэрилхы, мүн дунда зиндаагай кадрнуудаар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр дуталдахаяа болихо бэзэбди гэжэ найдагдана.

Ф. УНАГАЕВ.
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь.

КПСС-эй Загарайн райкомой партийна кабинедэй библиотекэ коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, тэдэнэй һуралсалда туһалжа байдаг. Тэндэ янза бүриин диаграмма, плакат, альбом болон монтажнууд бии. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекые даагша Алевтина Никифорова шэнэ плакат бэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КАРА МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АГУУЕХЭ ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ЗУЛ[А...]

Аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд, социализмын оронуудай профсоюзай, залуушуулай эмхинүүд научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойе, Маркс-Энгельсын агуу ехэ революционно хэрэгые үргэлжэлүүлһэн сэсэн мэргэн хүнэй—Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхэ бэлэдхэл хэнэ.

К. Маркс В. И. Ленин хоёрой ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан үргэн ехэ хэмжээ ябуулганууды Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК бэелүүлнэ. Тэрэнэй үүсхэлээр Берлиндэ «Карл Марксын философско һургаал, тэрэнэй шухала удха шанар» гэһэн темээр философуудмарксистнуудай конгресс үнгэргэгдөө. ГДР-эй 1200 гаран философууд, түүхэшэд, экономистнууд, социологууд, пропагандистнууд. Советскэ Союзһаа, Болгариһаа, Венгриһээ, ДРВ-һээ, Монголһоо, Румыниһаа, Чехословакиһаа ерэһэн эрдэмтэд энэ ехэ суглаанда хабаадалсаа. **«Фридрих Энгельстэй хамтадаа Карл Марксын байгуулһан, Владимир Ильич Ленинэй хүгжөөһэн диалектическэ материализмын философи түүхын эгээл хүсэтэ социальна, политическэ, оюун бодолой хүгжэлтын теоретическэ үндэһэ һуури мүн»** гэжэ конгрессто хабаадагшад тэмдэглээ.

Берлинэй, Лейпцигэй, Дрезденэй, Ростогой, Котбугай болон бусад округуудай партийна организацинууд теоретическэ конференци, симпозиум, семинарнуудые үнгэргэнэ, Маркс, Энгельс, Ленинэй революционно заабаринуудые немецэй газар дээрэ бэелүүлжэ байһыень харуулһан фотовыставкэ бэлдэнэ. Лейпцигтэхи В. И. Ленинэй гэр-музей соо Ленинэй агуу ехэ хэрэг харуулһан документнүүд табигдаа. Энэ гэр соо Ленинэй «Искрын» түрүүшын номер гараа юм. Лейпцигтэхи В. И. Ленинэй музей соохи олон тоото экспонадуул Агуу ехэ Октябриин илалтань, марксизм-ленинизмын илалта мүн гэжэ харуулна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай дэргэдэхи Түүхын институт, Варшавадахи, Поронинодохи В. И. Ленинэй музейнүүд, Польшын хэблэл, лекторнууд болон агитаторнуудай коллективүүд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Марксистско-ленинскэ һургаалай илан мандалга тухай, дэлхэйн арадуудай, тэрэ тоодо Польшын арадай хуби заяанда Маркс, Энгельс, Ленинэй үзэл сурталай, Агуу ехэ Октябриин социалис революциин жэшээгэй, дүй дүршэлэй угаа ехэ нүлөө үзүүлһэн тухай научна хуралдаанууд, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

Польшын индустриин гигант—Ново-Гутадахи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ комбинадай коллектив Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин V съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жэгсэнхэй. Энэ коллектив түсэбһөө гадуур 90 мянган тонно булад болон шэрэм, 60 мянган тонно прокат үгэхэ уялга абаа. «Бидэ, металлургнууд ажалайнгаа бэлэгые Маркс-Энгельс-Ленинэй илалта түгэс туг дээрэ үргэжэ ябадаг түрэл партиингаа съездэ зорюулнабди»,—гэжэ Ново-Гутын хүдэлмэришэд мэдүүлээ.

Горнягууд, машина бүтээгшэд, бүд нэхэгшэд, суднашад, энергетигүүд, түмэр замшад, таряашад металлургнуудай үүсхэлые һайшаан дэмжээ. Польшын горнягууд ПОРП-ын V съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр түсэбһөө гадуур 400 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтан абаха гэбэ. К. Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдаһан бүгэдэ ниитын ажалай дэбжэлтэ республикын бүхы районууд, воеводствонуудта болоно байна.

Өөһэдынгөө марксистско-ленинскэ партинуудай хүтэлбэри доро, Маркс-Энгельс-Ленинэй һургаалые эрид шууд бэелүүлжэ байдаг Болгариин, СССР-эй, аха дүү бусад оронуудай амжалтануудые элдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ хэрэг мүнөө, гайхамшагта ойнуудта бэлдэхэ үедэ, арадай Болгарида эмхидхэгдэнэ. Ленинэй эхэ ороной, Октябриин эхэ ороной дүй дүршэл, айхабтар ехэ амжалтанууд дэлхэйн бүхы арадуудта шухала жэшээ болоно гэжэ Болгариин ханинар заана. «Политическэ, эмхидхэлэй, ажахын асари ехэ дүй дүршэлтэй болоһон Ленинэй парти арад ниитын дунда хизааргүй ехэ этигэл найдабаритай болонхой. Тэрэнэй нэрэ хүндэнь уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дотор угаа ехэ байна. КПСС-тэ этигэдэг, найдадаг, тэрээндэ дуратай байдагынь арадай аша туһые хамгаалдаг, социализмын болон коммунизмын хэрэгтэ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үзэл сурталда тэрэнэй үнэн байдаг дээрэһээнь болоно»,—гэжэ БКП-гэй ЦК-гай орган—«Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Политбюро Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тухай тогтоол гаргаа. Республикын городууд, аймагуудта научна конференцинууд, фотовыставкэнүүд, лекцинууд, элидхэлнүүд ... ционно хүдэлөөндэ хабаа... уулзалганууд болоно. Ула... тартахи В. И. Лени... «Маркс-Энгельс-Ленин... сурталай илан мандал... темээр ехэ экспози... МНРП-гэй ЦК-гай дэргэ... тиин түүхын институ... тив К. Марксын «Капит... бан томые оршуулха хү... үргэлжэлүүлһээр. Энэ ... гэн зохёолые мүнөө ... хэлэн дээрэ хэблэн гар... халха.

Прагадахи В. И. Ленин... дотор, Белградтахи ре... музей дотор мүнөө хүн ... Тэнтэ Карл Марксын, В. И. ... нэй ажабайдал, ажал ябу... хай материалнууд харуул...

Социалис хани хари... сад оронуудай коммун... ниитын эмхинүүд К. Марк... рэһөөр 150 жэлэй, В. И. ... түрэһөөр 100 жэлэй ойд... лан ехэ хүдэлмэри ябуул...

ГДР. **Немец арадай агуу ехэ хүбүүд Маркс ба Энгель[сэй ажа] байдалые, ажал ябуулгые, зохёолнуудые шэнжэлхэ тала[ар ...] ниин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комите[дэй дэр]гэдэхи марксизм-ленинизмын институдта ехэ хүдэлмэри [...] ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай директорэй орлогшо Хайн[...] (зүүн гарһаа), институдай секретарь Карл Рихтер. Һа[...] таргагдаһан «Карл Марксын намтарые» профессор Г[...] тэлбэреэр авторнуудай коллектив бэлэдхэһэн байна.**

АДН-эй—ТАСС-эй

ХОЁР ШУХАЛА ЗОРИЛГО

✦ Сабшалан, бэлшээриие үндэһөөрнь һайжаруулжа, үдхэн тунга ногоотой болгохо.
✦ Ойрын хоёр-гурбан жэлдэ олон жэлэй ногоо таридаг газарые мүнөөнэйхиһөө 5—6 дахин үргэдхэхэ гэхэ гү, али 60—70 мянган гектарта хүргэхэ.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха гээшэмнай саашадаа мал ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн удха шанартай. Энэ талаар оронойнмай түрүү областьнуудта горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Теэд мүнөө үедэ манай республика доторшье энэ асуудал шиидхэгдэжэ, ниитын малые үбһөөр хангаха тухай хэлсэгдэхээр болоо.

Зарим жэлнүүдтэ сагай уларилай муугаар нүлөөлдэгшье һаа, колхоз болон совхозууд сабшалан, бэлшээриие һайжаруулжа, тогтууритай баян ургаса абаха аргатай. Энээндэ ямар хүдэлмэри хэрэгтэй гээшэб? Республикымнай бусад аймагуудай түрүү луговодууд сабшалангаа һайнаар уһалдаг, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулдаг болоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Урданъ малай бэлшээри болошоод байһан багахан газарта туршалга хэгдэжэ үндэһөөрөө һайжаруулагдаад, хоёрдохи жэлдөө таба дахин ехэ ногоон сабшагдадаг болоһон. Иимэ жэшээ ажахынуудта арга боломжонуудай ехэ байһаниие харуулна.

Тиигээшье һаа үбһэ ногооной ургаса ехээр абажа байха гээшэмнай луговодуудай үдэр, һара бүхэнэй ажал гэхэдэ заахашье алдуу болохогүй. Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хүдэлмэри мүн агрономуудай эмхидхэхэ хэрэг. Илангаяа сабшалангые үндэһөөрнь һайжаруулха шухала. Энээнэй ашаар сабшалан, бэлшээриин ногоон үдхэрнэ, олон жэлэй туршада ургаса һайнтай болоно. Хээриин бэлшээри болон сабшалангай ногоое үдхэрүүлхэдэ һайн шанартай үбһэнэй үрэһэ тарилсаха хэрэгтэй.

Республика доторөө олон жэлэй ногоо ургуулан туршадаг эрдэмтэд, мүн энэ талаар статьянуудые бэшэгшэд ногоо тарилгада өөрын үрэһэ хүрэнгэ хэрэглэгдэхэ ёһотой гэдэг байгаа. Энэнь үрэһэ хүрэнгын хомор байһанда тиигэгдээ бэшэ, харин нютаг бүхэндэ сабшалан дээрэһээнь үбһэнэй үрэһэ суглуулжа абабал, биологическа талаараа тааража ургадаг, ургаса һайнтай байдаг. Манай нютагуудта суглуулагдаһан үбһэнэй үрэһэн ямаршье хүйтэн үбэлдэ, шэмэрүүн хабарта шанараа муудуулдаггүй. Зүгөөр ондоо тээһээ гэхэ гү, али баруун областьнуудһаа асарагдадаг үрэһэн манай эндэ тиимэ һайнаар тааража ургадаггүй юм.

Мүнөө дээрээ республикын колхоз, совхозуудта ногоо тариха талаар юун хэгдэнэб?

Буряадай статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, 1961—1965 онуудта жэл бүхэндэ республика доторнай 10 мянган гектарта олон жэлэй ногоон таригдадаг байгаа. Тиигээд хойшодоо хоёр жэлэй туршада 14,7 мянган гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдэһэн гэхэ гү, али бүхы таряалан дээрэ гаргахада, тэрэнэй 1,5—1,8 процентдэ таригдадаг болоо. Теэд мүнөө таригдажа байһан олон жэлэй ногооной хэмжээе хараад үзэхэдэ тон бага. Нигэжэ ажаллабал, ойрын жэлэй туршада үбһэ ногооной ургасые түргөөр дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй. Тиимэһээ республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон шухала зорилго табигдана гэбэл: даб дээрэ олон жэлэй үбһэ ногоо таридаг газарые үргэдхэхэ, ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада тарилгынь газар мүнөөнэйхиһөө 5—6 дахин үргэдхэгдэхэ гэхэ гү, али хамта 60—70 мянган гектарта хүргэгдэхэ болоно.

Кукуруза таридаг, үгышье һаа, нэгэ жэлэй ногооной таригдадаг газарые бага болгожо, олон жэлэй ургамал тарилгые үргэдхэхэ хэрэг гарнаа. Республикын бүхы колхоз, совхозуудта таряалангай севооборотһоо гаргагдаһан газар дээрэ олон жэлэй ногоо тарихада таатай юм.

Олон жэлэй ногоо тарилга хадаа олонхи ажахынуудта шэнэ хэрэг болоно. Ушар тиимэһээ түрүүшын үедэ ургасань муу байхадаа магадгүй. Юуб гэхэдэ, энэ ургамал өөрын агротехникэтэй юм. Тиигэбэшье таригдаад байгаал һаа, газарынь ехэ боложо, ургасань дээшэлхэ ха юм. Олон жэлэй ургамал ногоо хоёр янзаар хуряагдадаг. Нэгэдэхеэр, үбһэндэ сабшагдана, хоёрдохёор, үрэһэниинь абтана. Манай эндэ үрэһэнэй бага тулада энэ ургамал илангаяа үрэһэ абаха зорилгоор хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Бобово ургамалнуудай дундаһаа хүсы үбһэн һайнаар ургадаг. Үбэлэй хүйтэндэ муудадаггүй «Онохойн-6», «Забайкалка», «Камолинская-930» гэхэ мэтэ сортнууд таарадаг. Тиимэһээ республикымнай колхоз, совхозуудта олон жэлэй ногооной таригдадаг газарай хахад хубиинь хүсы үбһэн эзэлхээр. Тэрэниие гансахан таряалан дээрэ бэшэ, мүн сабшалан, бэлшээридэ, ондоошье заха булан (хужаргүй) газарта тарихада хамаагүй ургадаг.

Хэрбээ хүсы үбһэнэй ургасые зүбөөр харууһалаа һаа, удаан сагта ургажал байдаг. Ивалгада таригдаһан «Онохойн-6» сортын хүсы наймадахи жэлээ ургажа байна. Жэл бүхэндэ баян ургасатай байдаг. Шииг нойтотой газарта таригдахадаа, гектар бүриһөө 30 центнер хүрэтэр, һайнаар уһалагдаһан газарһаа 70—75 центнер ургаса үгэнэ.

Хүсы үбһэн белок болон каротин ехэтэй тэжээл. Тэрэниие тэжээлэй гурил болгоод, ямаршье малда эдюулхэдэ хамаагүй. Энээнтэй хамта, донник гэдэг хоёр жэлэй ургамалые манай республикада тарилсахада яахаб! Наарые ээлэн сагаан донник тараад, нэгэ жэлэй ургамал болгоходо зохихо. Шара доннигые сабшалан дээрэ, хужартай газарта үбһэнөөр холилсожо тарихада аргагүй һайнаар ургадаг.

Жэшээлхэдэ, саһа ехэтэй, газарынь хододоо шииктэй байдаг Кабанскын, Түнхэнэй аймагуудта хүсы үбһые клевертэй холижо тарилсана. Залаата ургамалнуудай олониинь мүн лэ ургахадаа һайн юм. Хэрбээ шииг нойтотой газарта, уһалагдадаг сабшалан, бэлшээридэ гол намагаар ургадаг залаата үбһэнэй үрэһые тарилсахада болоно. Зүгөөр тиимэ ургамалнуудые гансал уһалагдадаг газарта ургууха хэрэгтэй.

Теэд манай республикада уһалагдадаггүй талын бэлшээри элбэг юм. Тиимэ газарта хүдөөлиг газарай үбһэнэй үрэһые сасан тарааха хэрэгтэй. Волоснец, хяаг гэхэ мэтэ ногоон Сибириин тала дайдада ехээр ургана. Манай республикада хяаг үнинэй асарагдадаг болонхой. Гэбэшье үшөөл үсөөн ажахынууд энэ ургамал хэрэглэдэг гээшэ. Үндэһ... гүй хяаг үбэлдөө ...

Залаата ургамал... Сибириин волоснец ү... хан эдидэг. Тэрэнэй ... тагүй ехэ. Тиимэһээ ... ган гасуур жэлнүүдтэ ... ургадаг. Тэрэ сабш... уһалхада бүриншье һ... малда гэшхэгдэжэ ... далаггүй.

Энэ ургамалай ... «гуран» гэжэ нэрлэ... най республикын гу... тогта ургуулагдаа. М... сорт «гуранһаа» ... аад, сагаан залаанууд... бириин волоснец ... публикын сабшалан, ... нашье тараагаа хада ... ургаха байха.

Манай республик... хозууд үбһэнэй үрэһ... ходоо, шухала хүд... саашадаа дахин лэ ... га хэжэ байха, үрэһ... ёһотой. Управлениин... рономууд, ажахынуу... тарилга хэхынгээ үр... һэнэй хаана, ямар ... ха болоно. Энээнһээ ... нуудай мэргэжэлтэ... олон жэлэй ямар ног... сабшалан, бэлшээри... рөө һайжаруулагдах... дорхойлжо, бригада ... бүхэндэ тусгаар ла... зэргэтэй.

Хэрбээ нёдондо ... ной байбал, мүнөө ... борнойлжо гү, али ... рүүлхэ, минеральна ... оруулха хэрэгтэй.

А. ...
хүдөө ажах...

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Бургаастайн һү һаалиин фермэ гансашье Химнынгээ совхоздо бэшэ, бүхы Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудай һаалиин гүүртэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури жэл бүри эзэлдэг юм.

Мүнөөшье тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Үнгэрһэн гурба һарын туршада бургаастайнхид һаамхай үнеэн бүриһөө 610 литр һү һаажа, түсэбһөө гадуур 31.891 литр һү абажа, совхозойнгоо һаалишадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө парткомой, дирекциин болон хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугта, үнэтэй сэнтэй бэлэгүүдтэ хүртэнхэй.

Һаалишадайнгаа дунда аймагай Соведэй депутат, залуу һаалишан Нина Цыденжапова түрүүлнэ. Тэрэ үнгэрһэн гурба һарын туршада үнеэн бүриһөө 882 литр һү һаагаа.

Ойн баярай жэлдэ энэ һаалишан үнеэн бүриһөө 2899 литр һү һааһанайнгаа түлөө һаяшаг Москва город ошожо, арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкэ хаража ерэхэ золтой байгаа.

Мүн үнинэй һаалишад Жамсаран Тубанов, Ольга Цыренова, Зина Банзаракцаева гэгшэд үнеэдһээ һү һаалгаар үндэр дүн туйлаһанхай. Үнгэрһэн нэгэдэхи кварталай туршада тэдэнэр тус тустаа 500—600 литр һү һаамхай үнеэн бүриһөө һаагаа. Нэгэдэхи кварталай туршада фермын һаалишадай һайн амжалтануудые туйлалгада мал ажу... гей Цыбанов, Борис ... болон бусад малша... битань оруулагдан...

Эбтэй эмхитэй... гээр ажалладаг Бург... һаалиин фермын һаа... шад социалис хүрэ... данагүй, бүлигдэх... гэжэ гүйсэд этигэн...

С. ША...

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БААТАРНУУД

АЛТАЛМАЛ БЭШЭГТЭЙ ГРАМОТА

...ДЭЭРЭ табяатай байһан ...н улаан гадартай гра... анхарал татана. Гадар ...алтан угалзатай гербэ ... Досоонь алталмал бэ...

...түлөө ажахые оньһожо... ...хэрэгтэ аша габьятай ...найн түлөө РСФСР-эй ... Соведэй Президиум ...оной октябриин 3-най ... Танда «РСФСР-эй хү...ндын габьяата механи...һэн хүндэтэ нэрэ ...обо».

...атай боложо ябаһан ...шеевич Цырендоржие...тэһээ бидэндэ ха...хада, тэрэнэй намтар ...эзэр харагдахадал гэнэ. ...оргын наһанай, хүрин ...ай хүн модон анзаһа...ртаа бүхөөр адхажар...даагай хонхор соо...аар галгин алхална. ...оур дээгүүр хүлһэн ...ериниинь хажуу тэээ...ше гарангүй, нэгэл ...ирна...

...Дашеевич арбаадтай ...оод наһатай эсэгын... ...унатараа хара ажал...ыень һайса мэдэдэг. ...ай хахир сагта Даша ...гэ дахуулжа га... гараһан байба. Мо... хооһон, тэнхээ та...ходоо, бураздаагай ...шаба. Тиигэхэдэнь ...гэ:

...й шэнээн газар дээ... залгаха хоол абажа ...аад, юунайшье түлөө ...жо, өөрынгөө бэеые ...аа гээшэбиб,—гээд, ... Теэд хажуудаа бай... Чагдар хүбүүгээ ха...ниил түлөө амиды ...ии энээхэн наһан ...ээ зобоогоо даа. Ши...оод байхада, саг он... бээ. Жаргал эдлэхэл ...мни!»—гэһэн юм. ...тиихэдэ һүүлшын... хүбүүндээ хүргөө бэ... үнлэһэн газар дээ...шэ. Тимэһээ Чагдар ...аа үншэрбэшье, ба...замаар нилээд улаа...атай болоо һэн. Ню... ажалай эмхидхэг... анзаһа барижа, газар ...уулай хүлһэншэшье ... Тиигэһээр одоол гу...ажа, Сагаан-Шулуу... тогтоходо, удаань ...ожо, хожомоо хүдөө ...ль байгуулагдахада ...удтань эдэбхитэй... боложо хабаадалсаа. ...раба. Чагдар Дашее... тосхондо шофернуу-лай курсада һуража, түрэл Ранжуровайнгаа нэрэмжэтэ колхозой түрүүшын автомашина жолоодоһоноо мартадаггүй. Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эхинһээнь эсэстэнь хүрэтэр хабаадалсаһан, һүүлдэ 1947 оной эхеэр Хамнигадайн МТС-тэ трактористаар хүдэлхэеэ гараһан байба. Нүхэр Цырендоржиев механизаторай түрүүшын харюусалгые эндэл дабан гаража. хори гаран жэлдэ ажаллаа. Энэ үедэ олохон жэлыень МТС-тэ, мүн колхоздоо тракторна бригадын бригадираар хүдэлһэн байна.

Хори гаран жэлэй туршада хүдэр гараараа тракторай жолоо адхажа ябаһан энэ хүнтэй хөөрэлдэжэ һуухадаа, колхозой түрүүлэгшэ Александр Николаевич Соковиковой юун тухай хөөрэһыень һанаадхибаб:

— Сагаан-Шулуута нютагтамнай России Федерациин нэрэ хүндэдэ хүртэһэн хүн байдаг. Тэндэ хүрэбэл уулзажа хөөрэлдэгты,—гээд тэрэ захиһан юм. Тиигээд бидэнэй замда гарахада, Александр Николаевич: «Дүрбэ-табан жэлэй туршада тракторaa нэгэшье капитальна заһабарида оруулангүйгөөр хүдэлгэжэ байһан механизаторые габьятай хүн гэжэ магтахашье ёһотойбди» гэһэн байгаа.

Чагдар Дашеевич ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг. Мүнөө хирэдэ оронойнгоо промышленностиин ямар һайн техникэ хүдөөтэй таряашадта эльгээжэ байһанда урматай, баяртайшье. Тэрэниинь нарин нягтаар барижа, бүтээсэтэйгээр ашаглахые оролдоно ха юм. Хаана нэгэ шурэбэй һуларшоол байхые хараа һаа. Чагдар Дашеевич: «Тэрэниие хожом татажархина бэзэб» гээд орхихо аал? Үгы. Техникэ гээшэ заахан юумэнһээ эбдэрдэг, зааханшье юумэнһээ бүтээсэтэй болодог гэжэ хуушанай механизатор һайса ойлгоно. Иигэжэ ойлгожо абаһанаа сугтаа ажалладаг нүхэдтөө дамжуулхые хүсэдэг һайхан сэдьхэлтэй.

Хөөрэлдэжэ һуухадаа Чагдар Дашеевич анхан МТС-эй байхада, ямар байһаниинь дурдана.

— Тэрэ үедэ гэнжэтэ трактор үсөөн байгаа. Мөөртэй тракторaар лэ («колесно» гэгдэдэг) хамаг ехэ ажалаа бүтээдэг һэмди. Теэд тэрэ үеын техникые муушье гэхэ аргамгүй, ороноймнай промышленностиин хүгжэлтэнь тэрэ хирэ байгаа ха юм. Харин мүнөө...

Россин габьяата механизатор нүхэр Цырендоржиев өөрынгөө лаадаг «МТЗ-50» түхэлэй тракторые харуулна. Табан жэлэй саана абтаһан аад, шэрэньшье хобхороогүй, шэнэхэн зангаараа.

— Нэгэл дахин багахан заһабарилгада ороһон байха. Теэд энэ «унаамнай» хамаг ажалыемнай бүтээдэг машина даа. Хабартаа газар хахалагшаб. Зундаа ургаса харууһалагшаб. Таряа хуряалгада ябагдаха, үбһэ сабшахаш! Тобшолон хэлэбэл, жэлэй дүрбэн сагта ажалгүй һуугдадаггүй. Мүнөө малай фермэ, отарануудта үдэр бүри силос зөөжэ байгшаб, — гээд нүхэр Цырендоржиев хөөрэнэ.

Россин Федерациин нэрэ хүндэдэ хүртөөд, улаахан гадартай грамота соо өөрынгөө нэрые мүнхэлүүлээд байхадаа, Чагдар Дашеевич аргагүй зол хубитай байшоо.

Бурядай түрүүшын революционер Цыремпил Ранжуровай түрэһэн нютаг, тэрэнэй нэрээр алдаршаһан энэ ажахын экономико хүгжэжэ, танигдахаар бэшэ болоншой. Хүсэтэ трактор газар дэлхэйе урбуулна, үрэжэлгүй тала дайда үрэжэлтэй баян болгогдоно. Захагүй үргэн алтан таряалан соогуур талын «онгосо»—комбайнууд тамаран зүдхэнэ... Одоол энэ байдалые хараад, Сибириин мэдээжэ поэт Евгений Цыгальницкиин зураглаһан мүрнүүдыень һанаандаа оруулхада ямар гээшэб!

«Шара-Голой шара хубхай дайдада шэнгээл үгытэйшүүлэй хүлһэн...» — гэжэ тэрэ «Цыремпил Ранжуров» гэдэг поэмэ соогоо бэшэһэн байна. Колхозой юрын механизатор Чагдар Дашеевич Цырендоржиевай эсэгэшье Октябриин революциин урда тээ модон анзаһа гартаа баряад ябахадаа, Шара-Голой дайдада хара хүлһэеэ хэды шэнгээһэн байгааб! Тэрэ үе сагта таряашанай хуби заяань тиимэ байгаал. Теэд Чагдар Дашеевичэй эсэгэ мүнөө хүрэтэр амиды мэндэ ябаа һаа, арбаадтай ябаһан хүбүүнэйнгээ хуби заяае хараха, Россин хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд байһаниинь үзэхэ һэн.

Сагаан-Шулуута! Энэ тосхоной үйлсөөр үдэр бүхэндэ сэнхир үнгэтэй «Беларусь» тракторай гүйхэнь харагдадаг. Тэрэнэй рульда буурал сагаан толгойтой хүн һууна. Чагдар Дашеевичэй үдэртөө гэртээ ерэжэ сайлаад, дахин ажалдаа гарахадань, одхон хүбүүн Баярынь хойноһоонь гараараа заабол далладаг. Үнэр баян айлай эгээл бага хүбүүн. Теэд тэрэнэй дээдэ тээнь үшөө 6 хүбүүн, нэгэ басаган байна. Энэ бүлэмнай Сагаан-Шулуута тосхоной хаяа түшэжэ һууһан ёһотой таряашанай бүлэ ха юм.

Т. ГАРМАЕВ.

Хяагта.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чагдар Цырендоржиев, тэрэнэй алталмал бэшэгтэй грамота.

Авторай фото.

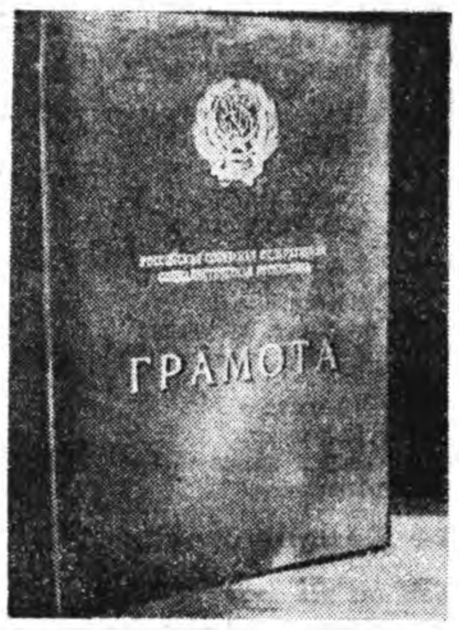

ЗУРАГЛАЛ

ЗОРИГ

ТООРО. Һууринай баруун захада оршодог һаалиин гүүртэ дээрэ һүүлэй үдэрнүүдтэ трактор, машинын хүнхинэхэ абяан таһалдахаяа болишонхой. Үглөө эртэһээ үдэшын харанхы болотор эндэһээ дүүрэсэ наг шэбхэ ашаһан автомашинанууд, хүнгэн тракторнууд сабшалан тээшэ табилуулнад.

Газаа аали намдуу. Хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан. Үдэ багта наран тэнгэриин шанха оройдо тулажа ерэнхэй. Гүүртын газаа хоёр трактор хүндөөр уухилалдана. Тэдэнэй нэгэниинь наг шэбхэ обоолон суглуулна. Харин нүгөөдэнь энэ обоолһон шэбхыень абарга түмэр шанагаараа удхажа, тракторай хойноо шагтагалһан тэргэдэ ашана. Наг шэбхэ тэргээрээ дүүрэсэ ашаһан тракторай һууриһаа хүдэлэмсөөр тэрэнэй һуурида самосвал хүрэжэ ерэнэ.

— Юундэ итэрээ удаараабши? Нэгэ заа шамдаял даа. Тэрэгүй һаа, һайрам гэдэжэ автомашинашни ябахаяа болишохонь,—гэжэ шара үнгэтэй «ДТ-75» маркын тракторaар шэбхэ ашажа байһан залуухан басаган булад агтынгаа кабинын үүдэ нээжэ, автомашинын жолоошондо ханхинаса хандана.

— Светлана, өөрөө мэдэнэш. Һайрам гэдээ. Автомашинамни сабшалан хүрэтэрөө хэдэ дахин шабарта һуугаа,—гэжэ жолоошон харюусаба.

— Ши минии тракторта һуу. Би шинии автомашина жолоодоод туршаһуу. Сабшалан хүрэтэрөө автомашинашни хэды дахин шабарта һуугша ааб,—гэжэ басаган жолоошониие дайран хэлэбэ.

— Болиш даа, Светлана. Хараад байгаарайш, би мүнөө нэгэшье һаатангүй ерэхэб,—гэжэ жолоошон хүбүүн басаганһаа эшэһэн янза үзүүлэн энеэбхилнэ...

«Хүбүүд, хүбүүд... Бэрхэл уладууд гээшэлта. Хүшэр хүндэ юумэнһээ сухарихагүй. Имэл хадатнай би таниие, танай ажалые хүндэлэгшэб. Аяар багаһаа хойшо. Таанар юушье бүтээжэ шадахат. Хүдэр хүбүүд... Имэл хадаа таанар хүдэр машинануудые жолоодонот. Тантай хамта хүдэлхэдэ хэды һайн гээшэб! Имэл хадатнай би тантай адли байхые оролдогшоб. Таанар үгэ хүүргүй зонта. Зүрхэнтнай хатуу. Булад шэнги зүрхэтэйт. Имэл хадаа булад агтануудые жолоодонот. Танай зүрхэн тракторай зүрхэн—мотоорһоо холо хатуу. Хоёр зүрхэн... Мүнөөдэр бидэ зүрхэлөө һаа, үдэрэйнгөө даабари 140 процент дүүргэхэбди. Үсэгэлдэр 130 процент дүүргээ һэмнайбди» гэжэ тракторист басаган ой ухаандаа шэбшэнэ.

Бодолнууд... бодолнууд. Эдэнэй эхининь хаана гээшэб? Хаана түрэдэг бодолнууд бэ? Үнгэрһэн жэлнүүдые ой ухаанда һэргээхэдэ яагаа гайхалтай гээшэб даа.

...Аяар тэрэ зургаадахи класс. Шэнэхэн мотоциклаар тосхон соогуураа сахилгаан мэтэ ишэ тиишээ гүйлгэдэг аха. Шамайе харахада хэды аятай бэлэй даа. Атаархагшал һэм. Нэгэтэ ши намайе хойноо һуулгаад гүйлгөө һэнши. Одоол тиихэдэ мотоциклайшни мотоор намда аяар хэзээнэй мартагдаһан үлгын дуу дуулаһандал үзэгдөө бэлэй. Тэрэнһээ хойшо би мотоциклайшни хажуугаар эрьелдэгшэ һэм. Ши мотоциклдашни минии дуратайе һайн мэдэдэг байгааш. Теэд намда тэрэнээ нэгэтэшье найдагшагүй һэнши. Зүгөөр нэгэтэ намда мотоциклаа найдаа һэнши. Нэгэ мэдэхэдээ би энэ бишыхан түмэр агтыешни өөрөө жолоододог болоо һэм. Нэгэтэ энэ хүлэгшни «булгижа», намайе газарта хаяа һэмнай. Тиихэдэ хүлөө хухараа бэлэйб. Тэрэнһээ хойшо би техникэдэ бүри дуратай болоо һэм.

Бодолнууд, бодолнууд... Үнгэрһэн жэлнүүд дахинаа эрьен ерэхэгүй. Эдэниие гансал ой ухаандаа һэргээжэ болоно.

Эгээн түрүүн хэзээ трактор жолоодоо бэлэйбиб даа? Үни байгаа...

Долоодохи класста һурадаг байгааб. Тутхал гэжэ газар. Эндэ кукуруза силос болгон хуряажа байһан үе. Тиихэдэ бидэ һургуулиин хүбүүд, басагад колхоздоо туһалалсаабди. Трактор... Холоһоо харахада амиды шэнги ябаха. Ойронь ерэхэдэшни, зүрхэтэй шэнгеэр үзэгдэхэ. Зүрхэниинь булад. Би тиихэдэ энээниие жолоододог һаа гэжэ һанагша һэм. Нэгэтэ механизатор Николай Саргаев намда булад агтые жолоодуулба. Түрүүшээр этигэбэгүйб. Иимэ томо булад машина минии залаһан тээшэ ябажа байгаа бшуу. Гайхалтай һэн даа, гайхалтай...

Юһэдэхи класс... һургуулидамнай механизаторнуудые, малшадые бэлдэдэг болобо. Хүбүүд — механизаторнууд, басагад—малшад... Бидэ: Рита Тармаева, Хорло Данзанова, би механизаторнууд болохо гэжэ шиидэбэбди...

Тэрэнэй һүүлээр хүдөө ажахын техникум. Механизациин отделенидэ хоёрхон басагад һурагша бэлэйбди. Намтай хамта Тома Брянская. Хани басаганайнгаа хадамда гарахада гансаараа үлөөб. Гансаараа техникумээ дүүргээб.

Бодолнууд, бодолнууд... Техникумдэ һурахадаа яагаашье сэнгүү бэлэй даа. Садатараа хүхихэш, сэнгэхэш. Илангаяа волейбол наадажа, сэдьхэлээ ханахаш. Техникумэй волейбольно командын капитан. Һүүлшынгээ курсда һуража байхадамни, манай команда городой техникумүүд соо илажа гараа һэмнай. Тиихэдэ манай командын басагадта II-дохи разрядуудые үгөө бэлэй. Бидэ тиихэдэ тренер нүхэр Федотовто хэды ехэ баяр баясхалан хүргөө бэлэйбди. Мүнөө колхоз соогоо тиигэжэ волейбол наададаг һаа...

ТРАКТОР хүндөөр уухилна. Газаа үдэшын харанхы тунанхай. Ажалай үдэр дүүрээ. Бухэли үдэртөө наг шэбхэ шэрэһэн автомашинанууд, хүнгэн тракторнууд колхозой гараж тээшэ табилуулна. Светлана тракторайнгаа мотоор аалиар хүдэлдэг болгоод, кабинаһаа буужа, нүгөө тракторист Дагба Халудоровай хажууда ошоно.

— Мүнөөдэр яһала ехэ шэбхэ гаргагдаа,—гэжэ Дагба хэлэнэ.

— Үглөө ажалаа бүри эртэ эхилээ һаамнай ехэл һайн байгаа. Һайрамай гэдэхэдэ машинанууд ябажа шаданагүй бшуу,—гэжэ Светлана хэлэнэ.

Хоёр тракторист булад агтануудтаа һуужа, гараж тээшэ шэглүүлнэд. Светлана тракторайнгаа ябажа байхада мотооройнь дуу шагнаархаад, үзэнэ. Тэрэнь зүрхэн мэтэ аалихаанаар лугшана. Светлана өөрынгөө зүрхэнэй баһал сохилжо байхые мэдэрнэ...

...Светлана Мункуева гурбадахи жэлээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо механизатораар хүдэлнэ. Тэрэнэй һая хүдөө ажахын техникум дүүргээд байхада механигаар ондоо нютаг эльгээхэ гэлсээ бэлэй. Светлана энээниие дуулаад байхадаа таһа арсажа, түрэл нютагтаа трактористаар ерээ һэн.

— Механик боложо хэзээдэшье үзэгдэхэ. Зүгөөр механизаторнуудһаа дуршэлгүй механик хайшаа юм,—гэжэ тэрэ өөр тухайгаа хэлэдэг.

Светлана техникэ заһабарилха ехэл дуратай. Тэрэнэй заһабарилһан техникэ үни эбдэрдэггүй байна. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар залуу тракторист булад хүлэгэйнгээ заһабарилгада орохогүйшье һаань, колхозойнгоо бэшэ механизаторнуудта энэ ажалдань туһалалсаа бэлэй. Тэрэ Авраам Матуевтай «МТЗ-50» түхэлэй хүнгэн трактор заһабарилалсаһан байна.

Жэлэй эхиндэ колхоз дотор сабшалан, таряалангай газар дээрэ саһа хахалалга түлэг дундаа ябажа байба. Энэ үедэ нэгэ трактор эбдэршэбэ. Энэнэй оронд поли дээрэ ямар трактористые гаргахаб? Хэншье гарахаар бэшэ. Зарим механизаторнууд трактораа хайрлана. Харин нүгөө зариманиинь хүшэр гэлдэнэ. Юуб гэхэдэ, тракторaар таряалангай поли дээрэ үбэл ябаха гээшэмнай түбэгтэйхэн ааб даа. Дэншээ. Светланые гүйгаа һаа?... Залуу трактористка арсабагүй. Светлана 25 үдэр саһа хахалаа бэлэй. Тэрэ үдэрэйнгөө даабари 110—120 процент дүүргэдэг байһан.

— Басагад хүбүүдтэл адли юушье хэжэ шадаха. Эндэ гансал зориг хэрэгтэй. Эршэ зориг...—гэжэ Светлана ажал тухайгаа хэлэдэг.

Залуу тракторист иигэжэ ажалладаг лэ хадаа колхозой түрүү механизаторнуудай тоодо оронхой.

...Газаа харанхы. Һуурин тээшэ харахада газар тэнгэри хоёр ниилэшэһэн шэнгеэр үзэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, һууринай гэрнүүдэй сонхонуудайнь гэрэл тэнгэриин одо мүшэдтэл ялалзана бшуу.

Ажалай үдэр дүүрээ. Светлана трактораа гаражда табижархёод, гэр тээшээ гэшхэлнэ. Тэрэ эсэшэнхэй.

«Байза клубта ошолтой гү, али шэнэ газетэ, журналнуудые уншалтай гү? Мүнөө журналнууд ерээ ёһотой. Али физикын номуудые нэгэ заа иража хараа һаа. Эрьелдээшьегүй байтаршни институтда шалгалта үгэхэ саг тулаад байха. Саг гээшэмнай түргөөр лэ ошоно даа.

Светланын газаагаа хүрэхэдэнь, эжынь малаа хаажа байба.

— Аа, Светлана гүш? Гэртээ ороё даа. Малаа хаагааб,—гэжэ Сэрэмжээ эжынь налгай зөөлэхэнөөр хэлэнэ.

Һаяшаг комсомол басаган Светлана Мункуева ажалдаа шалгарһан залуушуулай республикын слёдто хабаадалсаба.

— Үшөө хэхэ юумэмнай ехэл даа.

Саян уулын хормойдо оршодог Тооро һууринда иимэл басаган бии юмэл даа.

Г. РИНЧИНО.

Түнхэн.

ХҮХЮУТЭЙ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Һаяшаг урда урданайхиһаа угаа дулаахан байба. Саб сагаан фартугуудтай, хүзүүндээ улаан торгон галстугуудые зүүһэн соготой солбон эдир багашуул, хүхюун баяртайнууд, хөөрэлдэн зугаалан хүтэрэлдэһөөр һургуули тээшээ һубаринад. Удангүй дунда һургуулиин спортзалаар эдир пионернууд дүүрэн сугларанхай, отряд отрядаараа нэгэ жэгдээр жагсан зогсоно. Ахалагша пионервожата Н. Г. Билдуева ендэр дээрэ гараба. Манай агууехэ вождь ба багша, дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын һаруул һайхан Совет засагые байгуулһан В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой уулзалга дээрэ Ленинэй орденто Н. М. Колмогоров, Н. Г. Мясникова, душэн жэлдэ багшын ажалда хүдэлһэн Бурядай АССР-эй габьяата багша Б. П. Махатов гэгшэд Хэжэнгын дунда һургуулиинхидта халуун баярые хүргөөд, пионерскэ сборые нээһэн дээрэ тоолобо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионернүүдэй организациин дружинын Соведэй түрүүлэгшэ 8-дахи «г» классай һурагша Зоя Афанасьева: «отряд, смирно!» гэһэн захиралта үгөөд, отрядуудай рапорт үгэлгэн болобо. Удаань багша Б. П. Махатовта үгэ үгтэнэ. «Би 40 жэл соо тан шэнги эдир залуу хүбүүд ба басагадые эрдэм номдо һургааб. Тэдэнэр элдэб мэргэжэл шудалаад, оронойнгоо олон хото городуудта ба хүдөө нютагуудта ажаллажа байнхай. Тэдэнэр шэнги эрдэм ухаа шудалжа, коммунизмын һаруул һайхан үедэ ажаһууха, ажаллахыетнай хүсэнэм» гэжэ юрөөбэ. Мүн хуушанай партизан Н. М. Колмогоров, гушаад гаран оной хатуу бэрхэ үенүүд соо колхозой һаалишанаар 25 жэлдэ ажаллаһан Н. Г. Мясникова гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ: «Та һурагшад, пионернүүд, эжы, аба, багшанарайнгаа заабариие багаханшье мартангүй, номоо һайнаар үзэжэ, өөһэдынгөө дуратай мэргэжэлые шэлэн абажа, үнэн сэхээр, нэрэтэй солотойгоор ажаллаха албатай гээшэт» гэжэ захиба. Удаань тус һургуулиин отличнигууд 5-дахи «б» классай һурагша В. Намбаров, 5-дахи «г» классай һурагшад Л. Егорова, Ш. Дашицыренова гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

Тиигээд сборто уряалаар ерэһэн хүндэтэ айлшадта пионернүүдэй зүгһөө үнэтэ бэлэгүүд барюулагдажа, улаан улаан торгон галстугууд хүндэтэ пионерэй тэмдэг болгогдожо хүзүүндэнь уягдаба.

Иигэжэ хүхюун баяртай уулзалга үнгэрбэ.

П. СОДБОЕВ.

Хэжэнгэ тосхон.

Захааминһаа ерэһэн хоёр бэшэг

СААРҺАН, ГУУРҺАН, КАРАНДАШ...

Ном, газетэ, журнал, карандаш, саарһан, гуурһан... Эдэ хэрэгсэлнүүд мүнөө сагай хүн зоной ажабайдалай шухала зүйл. Хилээмэн, сай, дабһан гэһэнтэй тон адли.

Гэбэшье Ёнгорбой, Шара-Азарга нютагтамнай бэшэгэй хэрэгсэл, шэнэ газетэ, журналнуудые наймаалдаг киоск байдаггүй. Энэнь нютагаймнай һургуулинуудай һурагшадта илангаяа зоболонтой. Һуралсалай хэрэгсэл—ном, гуурһан, карандаш, дневник, ручка гэхэ мэтэ эндэмнай олдохогүй юм. Сельпогой магазинууд асардаггүй.

Зарим нютагуудтахи хэлхеэ холбооной таһагай дэргэдэ «Союзпечатиин» киоск байдаг. Тэндэ бэшэгэй хэрэгсэлнүүдһээ гадна, газетэ, журнал, политическэ болон уран зохёолой номуудые наймаалдаг байхадань нютагай ажалшадта ехэл таатай.

Захааминай аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин правлени, хэлхеэ холбооной таһаг Ёнгорбойнхидой энэ гасалангые анхаралдаа абажа, нютагтамнай «Союзпечатиин» киоск, мүн номой худалдаа эмхидхэхэ бэзэ гэжэ ажалшад хүлеэнэ.

Б. ДОРЖИЕВ.

АРХИ ГҮ? АБАГТЫ!

ЦАХИР тосхондо эдеэ хоолой зүйл наймаалдаг хэдэн магазин бии. Эндэ архи, пивэ худалдадаг. Теэд хилээмэ, дабһа, сай гэхэ мэтые абаха гэжэ ээлжээ оошорто зогсогшод юрэ хүндэгүйдэ тоологдодог шэнги байдаг. Энэнь һанахадашье, хаража байхадашье сэдьхэлдэ зоборитой. Архи абаха гэһэн 3 түхэриг 17 мүнгэеэ ээлжээндэ байгшадай толгой дээгүүр һарбайхадань, наймаалагшад «Архи гү? Пожалуйста» гэһэн хэбэртэйгээр үгэ дуугүй шэлтэй харые сэлсэгэнүүлэн барюулаад гаргадаг байна.

Архи ээлжээ оошоргүйгөөр наймаалхаһаа гадна, үглөө эртэшье, үдэшэ оройшье байг хамаагүй, һогтуушье, элүүршье хүнүүдтэ үгөөд гаргадаг. Магазинуудай наймаалагшад А. М. Алексеева, В. Л. Дармаева, И. Базарова гэгшэд иигэжэ совет худалдаанай гурим ёһые хазагайруулжа байхадаа һанаагаашье зобохогүй юм.

Б. ШОЁНОВ.

ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА ВЬЕТНАМТАЙ ТАЛАРХАЛГА

ЛОНДОН. Хойто Вьетнамые бомбодохоёо хүсэдөөр болюулха, амгалан ёһоной хэлсээ хэхэ бүхэнациональна кампани, Майн нэгэнэй демонстрацинуудай Англида үнгэргэгдэхэ гол уряануудай нэгэн болохо байна. Вьетнамда амгалан байдал тогтоохын түлөө Британска Соведэй түрүүлэгшэ лорд Брокуэй пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдүүлээ.

Гадна майн урда тээхи ябуулгануудые бүхы орон дотор хэхэһээ гадна, Вьетнамда амгалан байдал тогтоохын түлөө ябуулгануудые саашадань үргэлжэлүүлхэ, эдэбхитэй болгохын түлөө конференци үнгэргэхые организацинууд хараална. Бомбодолгые болюулха хэлсээ хэжэ орохо тухай американ правительствада хэгдэһэн эрилтэдэ гар табюулха кампаниие Вьетнамда эб найрамдал тогтоохын түлөө Британска комитет хэһэн байна.

ТОКИО. ДРВ-е бомбодолгые дары түргэнөөр, үгэ дуугүйгөөр США-гай болюулха, тэрэшэлэн Вьетнамай Демократическа Республикые Америкын бомбодолгые дары түргэнөөр болюулха зорилгоор Японой правительствын ябуулга хэхэ тухай Японой гурбан оппозиционно партиин—коммунис, социалис болон Комэйто партинуудай түлөөлэгшэд эрилтэнүүдые хэһэн байна. Энээн тухай бэшэг Японой Министрнүүдэй Кабинедэй генеральна секретарь Кимурада дамжуулагдаһан байна.

САНТЬЯГО. Вьетнамда ээрхэг түримхэй ябуулга дары түргэнөөр болюулха тухай эрилтэ хэһэн бэшэгые США-гай конгрессто эльгээхэ гэжэ Чилиин национальна конгрессэй депутадуудай палата нэгэн дуугаар шиидхээ.

ГУАЯКИЛЬ. Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй ябуулга Холбоото Штадуудай хэһэн бүхы колониальна дайнуудай эгээн лэ эшэгүүритэ муухайнь болоно гээд Арадай демократическа партиһаа Эквадорой президентын тушаалда кандидат Элиас Гальегос мэдүүлээ. Американ ээрхэг түримхэйшүүлые буруушаахыень, тэмсэл хэжэ байһан вьетнам арадта талархалаа мэдүүлхыень дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүдые тэрэ уряалаа.

(ТАСС).

У Танай уряа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хоорондоо «даб дээрэхи хэлсээнэй болохо газар удаарууланrүй тодорхойлхо» тухай США-гай болон ДРВ-гэй түлөөлэгшэдтэ уряатайгаар ООН-ой Генеральна секретарь У Тан хандаа.

ДРВ-гэй болон США-гай түлөөлэгшэдэй уулзаха таарамжатай газар Варшава ба Париж болоно гэжэ У Тан мэдүүлээ. Гэхэтэй хамта һүүлэй үедэ ДРВ-е американ бомбодолгын ехэ боложо, Урда Вьетнамда сэрэгэй ябуулганудай шангадхагдажа байһан тухай ехээр һанаа зобоогдожо байһанаа ООН-ой Генеральна секретарь элирхэйлэн мэдүүлээ.

Алалгын түлөө миллион доллар

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент С. Лосев иигэжэ дамжуулна:

«Кингые хэн аланаб, тэрээнэй түлөө миллион доллар шагнал үгтэхэ гэжэ Ку-Клукс-Клантай холбоотой аралжаа наймаашадай ассоциаци соносхоо» гээд Миссури штадай түрмэнүүдэй нэгэндэ һууһан Джеймс Рей Реймонд Кэртистэ мэдүүлһэн байна.

Эрик Старво Голт гэжэ худалаар нэрлэгдэдэг Джеймс Рей Мартин Лютер Кингые алаа гэжэ гэмнэгдээд, мүнөө ФБР-гээр бэдэрэгдэжэ байнхай.

Зэбсэгтэ тонолгонуудые хэһэнэйнгээ түлөө Кэртис арбан жэлдэ, Рей хорин жэлдэ хаагдахаар шиидхэгдэһэн байгаа. Тэдэнэр сугтаа һууһан байгаа гэжэ түрмын документацинууд лаблана.

Кэртисэй хэлэһэнэй ёһоор, шагнал тухай Рей нэгэтэ бэшэ дурдаһан байха юм. 1963 оной ноябрьда Далласта президент Кеннедиин алуулхада, «энэнэй түлөө хэншьеб ехэ мүнгэ олоо ёһотой» гэжэ Джеймс Рей хэлэһэн байха юм. Нэделиин үнгэрһэнэй һүүлээр түрмын хашаа соо газаа гаргуулаад ябахадаа Кингые алаһанай түлөө аралжаа наймаашадай Ку-Клукс-Клановска ассоциациин миллион доллар шагнал үгтэхэ гэжэ түрмэдэ мэнэ һая һууһан хүнһөө дуулааб гэжэ Рей мэдүүлһэн байха юм.

«Хэрбээ хэзээдэ нэгэтэ эндэһээ бусажа гараа һаа, энэ мүнгые би абахаб» гээд Рей мэдүүлһэн байха юм.

Рей 1967 онло түрмэһөө зугадаһан байгаа.

Американ информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор Кэртис ФБР-гэй агентнүүдээр апрелиин 21 ба 22-то мурдүүлэгдэһэн байха юм.

...ое» гэжэ удна ...идо ерэбэ

...(ТАСС). «Раздольное» гэ... ...апрелиин 25-да Хайфон...

...ы бүд, эм дом болон ... гэжэ 10.000 бэлэ... Энэ хадаа Майн 1-дэ ... хүнүүдэй ДРВ-гэй ... бэлэгүүд болоно.

...ар ёһололой уулзал... Вьетнамай эб най...аха комитедэй, вьет... барисаанай бүлгэмэй, ...итын организаци... Хайфоной пар...анай зургаануудай ...етскэ Союзай Комму... правительствада, ... баясхалан хүргөө. ...гүүдтэй судна ха... Союзай болон Вьетна... хоорондохи хани ба...ы һанал нэгэдэл... боложо үгэнэ гээд ...һан байна.

... гэжэ теплоходой ...агшал хани халуу...

...ТРИОДУУДАЙ ДОБТОЛГО

...(ТАСС). Тхыатхиен про...ыкан сэрэгүүдэй ла... Вьетнамай арадай сү...тэ хүсэнүүдэй от...ин 24-дэ буудаһан ...хение гэжэ агентст...эн ВИА агент...эй ёһоор, буудалга...0 гаран американ сол...гадаа, дүрбэн томо буу усадхагдаа. Энэ провинцида ябуулга хэдэг сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй частьнууд апрелиин 19-һөө 23 хүрэтэр дайсанай 650 гаран солдат ба офицернүүдые хүлһөөнь буулгаа, 41 самолёт буудуулан унагаагдаа гү, али гэмтээгдээ.

Лонган провинцида сүлөөрэлгын хүсэнүүд нютагуудые сэбэрлэхэ зорилготой американ интервентнүүдэй болон тэрээндэ туһалагшадай сэрэгүүдтэ эсэргүү хэдэ хэдэн ябуулганудые апрелиин 18—20-до хэһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан дайсанай 700 гаран хүн алуулаа, шархатаа, 2 вертолёт буудуулан унагаагдаа. Бьенхоа провинцида сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отряд дайсанай 1 батальониие апрелиин 17-до добтолжо, 100 гаран солдадыень хүлһөөнь буулгаһан байна. Американ хоёр танк галдагдаа.

...рикий — Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн болобо

... ТАСС-ай корреспон... ...иигэжэ дамжуулна: ...ООН-ой гэшүүн болго... ...шиидхэбэриие Аюул... ...һанамжа дурадхалай ...Генеральна Ассамблей ...түрүүшынгээ ээлэ...лан абаа. Энэ орон ...нуудай 124-дэхи гү...

...еральна Ассамблейдэ ...ин делегациие толгойлогшо Маврикиин премьер-министр С. Рамгулам ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ:

Өөрымни правительство «уласхоорондын оршондо ябуулга хэхэдээ, эб найрамдал ба демократиие хамгаалхын түлөө» оролдолго хэхэ. «Гадаадын политикын талаар түрүү үзэл бодолоор ООН-ой Уставай ёһоор ябуулга хэхые, арадуудай хоорондын эб найрамдал, үгөөе ойлголсолго болон харилсаа холбооень бэхижүүлхэ талаар бүхы оронуудтай харилсаатай байхые үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди» гээд тэрэ мэдүүлээ.

«ООН-ой үг зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө оролдолго гаргаһан оронуудта хүндэтэйгөөр хандаха зуураа, энэ һайн һайхан замаар лаб дабшахые Маврикий хүсэнэ» гээд С. Рамгулам үргэлжэлүүлэн хэлээ.

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

«БУДАМШУУГАЙ ПОЧТОҺОО» гэһэн гаршаг доро ажалшадай эльгээһэн хоёр бэшэг «Буряад үнэн» гзетын мартын 16-най номерто толилогдоһон юм.

Баргажанай аймагай түбтэ автовокзал үгы. Аян замда ябаһан хүн зон автобус хүлеэхын тула тосхоной базаарай нэгэ булангдахи хара гэр соо сугларлаг. Тэндэнь хүйтэн, бог шоройдоо даруулшаһан, ариг сэбэрэй талаар абаха һэнэггүй байдаг. Иимэ байдал үнинэй үргэлжэлһөөршье һаань, аймагай Соведэй гүйсэдком ажалшадай эрилтэдэ анхарнагүй гэжэ тэрэ хоёр бэшэгэй нэгэн соо шүүмжэлһэн байгаа.

Энээн тушаа Баргажанай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ц. Цыбикжапов манай редакцида иигэжэ мэдээсэбэ:

«Буряад үнэн» газетэдэ гараһан шүүмжэлэл дотор хэлэгдэһэн дутагдалнууд үнэхөөрөө бии байһаниинь баталагдаба.

Мүнөө аймагай түбтэхи автобусно станци али юумээр хангагдамал ондоо байрада оруулагдаа. Тэндэнь үхибүүтэй эхэнүүдэй амарха тусхай таһалгатай.

Ариг сэбэр сахигдадаг болоо».

ШЭНЭ ЕҺО ЗАНШАЛ

МҮХЭШЭГҮЙ СУРАНЗАН

Гусиноозерск хотоһоо гараад, зүүлжээ дүрбэ-табан модо ябаадхихада, шоссе харгын хойто талада сагаан шулуун арбаад ута байшан гэрнүүд жэрылдэнэ; хажуудань ямар нэгэн фабрикын түхэлтэй томо ордон хабтайна. Энэмнай колхозой һаалиин шэнэ фермын байра гээшэ.

Хото хүдөө хоёрой холбоо барисаа нэгэдүүлһэн электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг аранга бахананууд энээгүүр алхалан гарана. Үдэшын боро хараан болохолоор лэ, Загастайн голоор Ильичэй лампочканууд одо мүшэд шэнги яларшана.

Эгээл энээхэн үедэ механизатор Александр Мартемьянов фермынгээ тэжээл буйлуулха цех сооһоо гаража, гэр тээшээ гэшхэлбэ.

«Аннынгаа үнеэдээ һаажа дүүргэтэр үдэшынгөө хоол бэлдэхэ, үхибүүдээ эдеэлүүлхэ, тиигээд «Автомобиль» номоо сээжэлдэжэ орохо байна»,— гэжэ бодоһоор гэртээ хүрэжэ ерэнэ. Гурбан үхибүүдынь урдаһаань гүйжэ гараад, эсэгэдээ аһалдана. Нэгэниинь «папа» гээд ородоор дуугарна, нүгөөдэнь «аба» гэжэ буряадаар хэлэжэ байгаад эрхэлнэ.

«Ямаршье хэлэндэ һурагты хамаагүй. Хэлэн байбал, хээрэ хонохогүйш»,—гэһэн бодолнууд Александрай досоо ээлүүдгүй ороодхино.

— Аба газетэ ерээ,—гээд ехэ хүбүүниинь татараар хэлээд, гэртээ түрүүлэн гүйжэ ороод, эсэгынгээ урдаһаа шэнэ газетэ һарбайна.

— Галаа түлеэд, эдеэгээ табяад, газетэ уншахабди,— гээд эсэгэнь хүбүүдтээ хэлэбэ. Гэртэхи ажалаа хэжэ дүүргээд, Казань хотоһоо абаһан татар хэлэн дээрэ гарадаг газетэсэ уншажа һуутарнь, Анна һамганиинь фермэһээ хүрэжэ ерэбэ.

— Анна, Америкэдэ юун муухай юумэ болоно гээшэб?! Негрнүүдэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг доктор Мартин Лютер Кинг гэгшые гэгээн сагаан үдэр дунда расистнууд буудажа алаад, баригдаагүй һалаа гэжэ эндэ бэшээтэй байна,—гээд Александр ехэл зэбүүрхэһэн янзатайгаар дуугарба.

— Ямар шортой зон тэндэ байна гээшэб,—гээд Аннань баһал зүрхөө үбдэһэн хэбэртэйгээр харюусаба.

Газетээ нугалжа бариад, Александр газаашаа гаража, фермые даагша коммунист Дамдин Дармаевич Очировайда ошобо. Тэндэнь фермэдэ силос зөөдэг тракторист Михаил Яковин (украин яһатан) Дамдин Дармаевич хоёр хөөрэлдэжэ һууба.

Александр газетэһээ мэдэһэн юумэеэ зугаалба, США-да болоһон ушар тухай хэлэбэ.

— Тэрэнһээ холо ошохо аргань үгы,—гээд Дамдин Дармаевич дуугарба.—Тэндэшни капиталистнууд, баяшуул али бүхы аргаар засаг түрэеэ зонхилхо гэжэ оролдоно ха юм.

— Манай Совет орондо Октябриин революциһаа хойшо хүн бүхэн шэнэ — марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлэгдэжэ, бэе бэедээ нүхэд болонхой. Хэн ямар яһанайб гэжэ хү илгаруулхаяашье болёо, булта адли эрхэтэй, булта ажалша зон. Хараад үзыт даа, манай фермэдэ буряад, ород, татар, украин яһатан ажаллана. Бултадаа аха дүүнэр болошоо ха юмбибди. Саашадаа манай үхибүүд, аша гушанар, юрэдөө, нэгэл совет яһатан зон болохо юм бэшэ гү,—гээд фермые даагша һанаһанаа табиба.

— Би Украинын Сумска областьһоо холын Буряад орондо, танай нютагта бүлөөрөө нүүжэ ерэһээр 17 жэл болобоб,—гээд Михаил Яковин захалба.—Энэ үедөө нэгэтэшье гадпашалуулһанаа би мэдэнэгүйб. Бултал адли нүхэд. Мүнөө үхибүүдни томо боложо, басагадни хадамда гараа. Юрэдөөл ород, буряад, татар гэхэ юумэ үгы, бултал түрэл гарал боложо байнабди,—гээд баяртайгаар дуугарба.

— Зүб хэлэнэт,—гээд Александр дэмжэбэ.—Ажал һайнаар хээд лэ ябаһан хүн газардахагүй байна. Иимэ һайхан орондо түрэһэндөө баярлахаһаа ондоо юун байхаб.

— Баярлаха, омогорхохо ёһотойбди,—гээд Дамдин Дармаевич саашань үргэлжэлүүлбэ.—Теэд Америкын расистнуудта дураа гутажа байһанаа мэдүүлхэ, саашадаа өөһэдөө улам бүри эбтэй эетэй ажаллаха ёһотойбди. Энэмнай Мартин Кингын дурасхаалда манай харюу болохо бшуу.

Энэ үедэ Долгоржап һаалишанай эдеэн бэлэн боложо, дүтынгөө айлшадые столдо һуухые уриба. Айлшадай эдеэ барихые арсаашье һаа, «болоһонһоо ама хүрэхэ, бууралһаа юрөөл дуулаха» гэһэн буряад зоной заншал байха. Манай гэртэ байһан хадаа тэрэ «хуули» хүндэлэгты гэбэ.

— Зохид лэ «хуули» байна,—гэжэ хүхилдэһөөр столдо һуугаа һэн.

Эдэнэрэй һайн һайхан сэдьхэлэй хөөрэлдөөнүүдые шагнахада ухаан зүрхэн баярлана. Коммунис партиимнай номпол хүсэ ехэтэй, бүхы арад түмэниие аха дүү болгон нэгэдүүлжэ байһаниинь элеэр харагдана ха юм.

Нёдондо холын Татарай АССР-һээ нүүжэ ерэһэн дүрбэн бүлэнэр энэ фермэдэ түбхинэнхэй. Тэдэнэй нэгэниинь Александр Мартемьяновай бүлэ болоно.

Энэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нүүжэ ерэһ... жэлдэ хүдэлжэ ябаһан хүнүүд олон. Тэдэнэр үр... дээрэнь гаргажа, дээдэ һургуулинуудта һурга...

Арбан табан жэлэй урда тээ эндэ нютагжа... Ахметханов хэнһээ дутахаб. Түрэл болоһон кол... сэхээр ажаллажа ябаад гурбан үхибүүдтээ дун... ли дүүргүүлээд, бултыень институдта һургана... багануудынь дунда һургуулида ябана.

— Хоёрдохи түрэл нютагаа олоһондоо баярт... Шайми Ахметханов хүхинэ.—Буряад, ород ... хаяа хадхан һуухадаа, булта аха дүүнэр болонхо... сайгаа хубаажа уунабди.

Иигэжэ хори гаран жэлэй урда тээ эндэ ... мал адуулагша Бары Кадыров, хонишон Махут... барилгашан Виктор Куртин, механизатор Никол... болон бусад хэлэхэ байха.

Виктор Лосолов Николай Минеев хоёр нэгэ... хүдэлдэг, бэе бэедээ дадажа, ондоо хүнтэй аж... рагүй байдаг гэжэ тракторна бригадын бригади...

— Манай колхоздо олон яһатан зон ажалла... энэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна ... секретарь Александр Алексеевич Бамбаров ... Теэд ши, би гэлсэхэ ушар байдаггүй, булта нэг... тэ ажалладаг, бэе бэедээ туһалалсадаг. Тэдэнэр... партиин бэелүүлдэг интернациональна полити... гүй суранзан мэтэ нэгэдүүлнэ бшуу.

Тэрэ ехэ зүб. Совет орондо түрэһэн хүн бүхэ... шар наһанһаа хойшо энэ суранзаниие бэедээ ... хэзээдэшье, хаанашье ябахадаа хани халууна... жа, аха дүү мэтэ ажаһуудагынь гайхалтай бэш...

Олон яһатан зоной ажалладаг энэ колхоз ... бүри хүгжэлтын замаар урагшаа дабшана. А... үнэр баян, золтой жаргалтай.

Тиимэл хадаа тэдэнэр Америкын капиталис... ложо байһан яһанай илгаа гаргагшадые үнэн ... буруушаана, шоо шобто харана ха юм. Тиимэ... дэнэрэй ажал урагшатай, бүтэсэтэйл.

Б. ГЫЛ...

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермын коллектив. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) һаалишад Анна Минеева (татар), механизатор Михаил Яковин (украинец), Цырендолгор Жамбалова (буряад), механизатор Александр Мартемьянов (татар), тугалшан Анастасия Григорьева (ород), һаалишад Долгоржап Очирова, Мария Дашидондукова, Соня Лубсанова (буряадууд).

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Элдэб яһатад эбтэй ажаһуунад.*
- Базар Цырендашиевай шэнэ аялга.
- Георгий Дашабыловай уянгата шүлэгүүд.

„Хабарай наран бултайба"

Георгий ДАШАБЫЛОВ

1. ЭХЭ

Гурбатай бэшэ шинии хүбүүн,
Гуша наһатай.
Эсэгэ өөрөө болоһоншье һаа,
Эхэ шамдаа
үшөөл үхибүүн.
Һүрэгһөө гээгдээгүй,
Һүрэгһөө түрүүлээгүй
Унаган мэтэ,
Хүнэйл хүбүүдэй зэргэ соо
Хүхинэлдэжэ ябанхайл.
Бороотой үдэр
субаяа мартаадш гарадагби,
Болдогтой газарта
бүдэрэн унаадш абадагби,
Хүйтөөр гэтэһэн
хүнэйш нюдэ харадагби,
Хүндэ аад, дулаахан
нүхэдэйш гарые адхадагби.
Зүгөөр...
Зүрхэ сэдьхэлни нэгэл тээшээ яаранхай,
Зүүдэндээшье нэгэл дүгуу, унтажа яданхайб
Һаншаг сагаан эхэдээ
Һалар лэ ошохо аад,
Һаатанаб юундэшьеб...
...Бургаастайнгаа голдо
Буубаб автобусһоо эсэнги.
Бэлэг сэлэгээршье
Баян бэшэхэн. Хараашалнаб.
Тээ тэндэ эхэмни зогсожо байба.
Багынхидам тон адляар
Баахан хүбүүем хүтэлэнхэй,
Нэгэхэншье гомдолой һүүдэргүй,
Нюдэн соонь—баяр, баяр...
Тонгойжо шамаяа тэбэрибэшьегүйб.
Мэндээ хэлсэһээр,
Харгы замай шабар шабхатайе,
Хабсигайда автобусой үдаарһые дурдаһаар
Гэшхэлнэбди гэр тээшээ.
Энэ болоторни намайе тэнжээгээд,
Эжэлэнгүйгөөр мүнөөшье
Эдир хүбүүем нюргандаа үргэлһэн
Эхэмни, эжымни,
ямар һайхамши!

2. ТҮРҮҮШЫН БАЙРА

Ямар үдэр һэм тиихэдэ?
Январиин 11.
Һанана гүш?
Айлай уйтан таһалга соо
Абяа шууяагүйхэн
Ажаһуужа байтарнай,
Үндэр нэгэ гэр соо
Үгэжэрхибэ байра...
Бараагаа зөөхэ
машина бэдэржэ,
Бүрэнхы болотор зогсообди үйлсэдэ.
Архиин үнэрөөр амилһан нэгэ жолоошонтой
Арай шамай,
гуйха тооной хэлсээд,
Абар табар зөөрнеэ —
хоёр хайрсагаа.
Шэрээ холторһон ороноо,
Шэнэшэг хоёр һандаляа
Бүхээг соонь хаяад,
Гүйлгэлдэжэ ерээбди.
Орон гэһээмнай — һаруул сагаан,
Олохон хүнэй сүлөөтэй һуужа сэнгэмээр
Орохо гараха хэдэн шэл үүдэн,
Орой дээрэмнай
юуншье һаа өөрын үһээ.
Шэрын үнэрөө табяадүй
Шэнэ байрынгаа тэб тэгэндэ
Шимни зогсоод,
Шэртэжэл байгааш иишэ тиишээ...
Тэрэ гэһээр мэдэгдэнгүй
Тэбхэр табан жэл үнгэрбэ.
Үхибүүдэй шууяан,
айлшадан энеэдэн
Үдэр бүри замханагүй.
Уужам үнөөхи байрамнай
Уйтан мүнөө болонхой.

Этюд: **ХАБАРАЙ ҮГЛӨӨ**

Шэрүүншн даа, Байгалайм үмэнын хабар. Урин дулаан үдэрнүүд—ухайш даа!—одоошье ерэбэ гэжэ этигээд, дабхар сонхоёо абажа, дахадал хүндөөр үзэгдэһэн пальтогоо тайлаад, нимһал нимгэн субаяа хэдэрнэм гэн гэһэйш, һүниндөө айхабтараар һалхилаад, һүри һөөг саһа шэдэлжэрхинхэй байха. Сонхын саанахана, альгаяа дэлгээхээ бэлдэжэ байгаа хүндэл, набшаһаяа задалуутай байһан уляангир гэнтэ үбгэршэһэндэл, бээрэг янзаар шэшэрэн, борсойходошоод һууна. Үйлсые хамадаг үбгэжөөл үнөөхил мантан хамуураа, хажуур далайһандал, далайн далайн асфальт дээрэхи саһаяа этэнэ. Тиихэ зуураа хирэ хирэ болоод лэ тэнгэри өөдөө хаража, гэрэниие занаһандал, дайн соогуур тохир болоһон гараа арбагашуулаад абана. Теэд тэнгэридэ энэ ганса хүнэй хүндэ хүшэр хуби заяан, тэрэнэй үйлсэ хамаха хүдэлмэри ямар хамаатайб даа. Үсэгэлдэр хада улаабар «болонь» суба үмдөөд, капрон оймһондоо оронхой үйлсын утые хэмжэжэ, үдэрэй сүлөөдэ үхин янзаар ташаганаса энеэжэ ябаһан хүршэ басагамни мүнөө үбэлэйнгөө үндэр захатай пальто хэдэрэнхэй, бүгтыд гэнхэй, бүри үгэ хүүргүй юумэн сонхо доогуурни хайшаашьеб яаран гарашаба.

Удангүй уулын саанаһаа улабар наран шинэдэмгэй бэшэхэнээр бултайжа, шэнэ үдэрэй мандахын тэмдэг болон сонходом сэхэ тудаба. Тэрэнэй бүлеэбэр ами мэдэрһэн үнөөхи уляангирайм үшөөл нюсэгэн шахуу мүшэрнүүд залд гэһэндэл, баяртайгаар һалганалдашаба. Тиихэдэ үнгэньшье гэнтэ хубилшаһандал үзэгдэбэ. Наран аалиханаар өөдөө зүдхэн тэгүүлнэ. Уляангиршье тэрэниие дахан үндыхэдэл, агшам зуура бүри шэг шарайгаа хубилган, удаан амяа хаагдаад байһанаа, одоолшье амяа абажа, сүлөөтэй, бата найдамтайгаар амилан, сээжээ хүрхылгэн дээшээ дэгдэшэхээ забдажа байһан хүндэл минии досоо һанагдаба.

Хабарай баһа нэгэ үглөө нигэжэл мандан ерэбэл даа. Сэлмэг лэ үдэр болоһой даа гэжэ сэдьхэн сонходоо удаан байбаб.

А. ЖАЛСАНОВ.

Фольклористын блокнодһоо

СЭСЭН МЭРГЭН ҮГЭНҮҮ...

Ган болоходо хонид таргалха,
Гасалан болоходо ноёд таргалха,
Зуд болоходо нохойнууд таргалха.
Зоболон болоходо ламанар таргалха.

Наранай гэрэлтэй байхада
Юумэ хэхэдэ бэлэн,
Наһанай залуу сагта
Эрдэм һурахада бэлэн.

Ниидэжэ шадахагүй һаа
Жэгүүр юунэй хэрэг бэ?
Нэгэшье туһалаагүй һаа
Нүхэр юунэй хэрэг бэ?

Нюдэн атааша,
Шүдэн амташа.

Олого хорхойдол
Олон зүһэ харуулха.

Олон сэсэг ургабал
Түби дэлхэйн шэмэг,
Олон сэсэшүүл сугларбал
Түрэ хуримай шэмэг.

Олон үгэ хэлэжэ
Сэсэн болохогүй,
Олбо, эрхэ алажа
Баян болохогүй.

Өөрөө мэдэхэгүй юумые хүнһөө
һураа һаа
Нэгэ саг соо эшхэбтэр байха.

Өөрөө мэдэхэгүй юуми...

Нэгэ наһан соо эшхэ...

Сэсэншье һаа һургуу...
Сэбэршье һаа хубсаһ...

Танигдаагүй бурханһа...
Таниһан шүдхэр дээр...

Тэмээн үшөөһэнэй ор...
Тэрэниие тэхэ гайха...
Тэхэ хабсагай дээрэ...
Тэрэниие тэмээн гай...

Уран һайн ябаха
Ухаан бэлигэй хүсэн...

Улһан һур
Уһанда шангардаг,
Уулгар хүн
Архида шангардаг.

Ургамал ногоон шиинг...
Улад зон үнэндэ дур...

Ухаатай хүн бэшэг ...
Уран оёдолшо хэб х...

Ухаатанһаа үгэ һура...
Урдын мэргэдһээ ёһо...

И. Н. МАД...
шэнэ суглу...

НАЙДАЛ

Хүгжэмынь Б. ЦЫРЕНДАШИЕВАЙ Үгэнь Ж. ГУН...
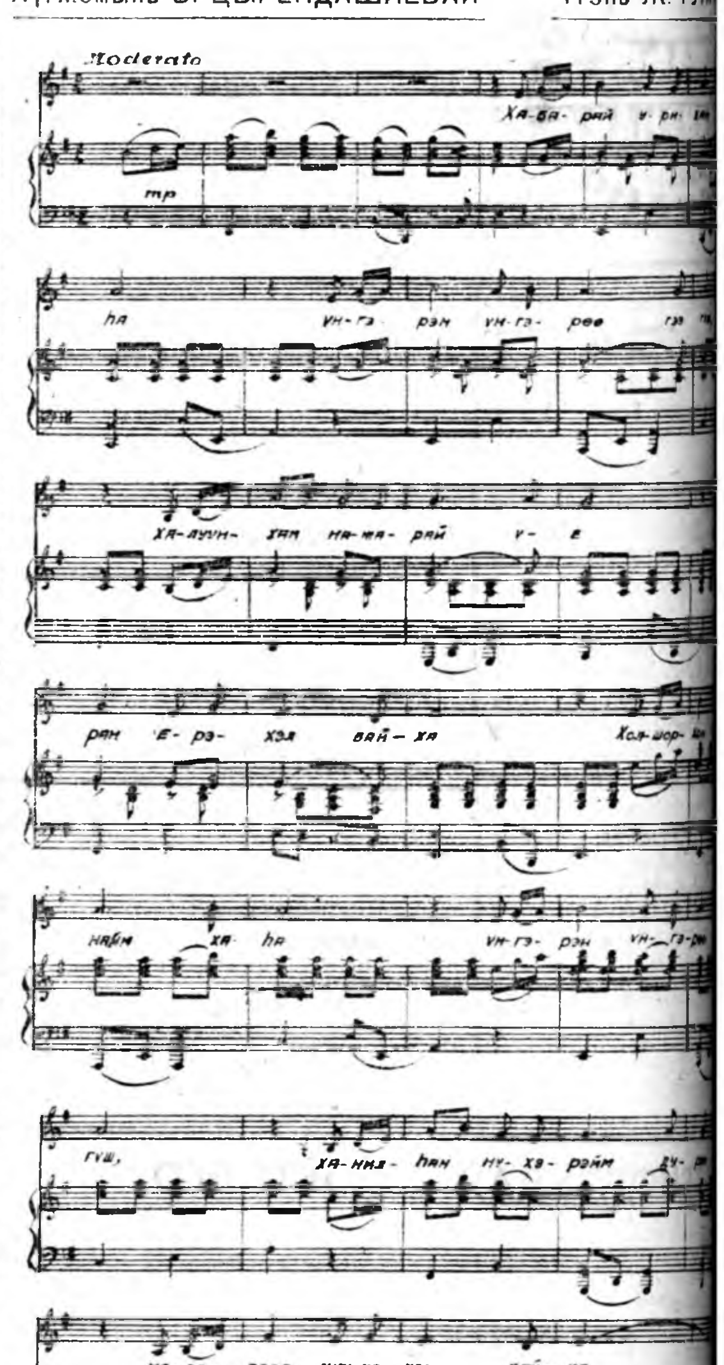
Хабарай урихан хаһа
Үнгэрэн үнгэрөө гээ гүш,
Халуунхан нажарай үе
Халюуран ерэхэл байха.
Холшорхон наһапайм хаһа
Үнгэрэн үнгэрөө гээ гүш,
Ханилһан нүхэрэйм дуран
Ходоодоол мүнхэхэн байха.

Нажарай халууха...
Үнгэрэн үнгэрөө гэ...
Намжархан намарай...
Наралан ерэхэл бай...
Наһанайм залуух...
Үнгэрэн үнгэрөө гэ...
Найдамтайл нүхэрэй...
Наһандам мүнхэх...

Будамшуугай почтоһоо

„НОЁНДОМНАЙ ОШОГТЫ ДАА..."

Хүндэтэ Будамшуу, «Эрдэм» кинотеатрай хажууда химиин аргаар хубсаһаяа сэбэрлүүлхэеэ тушаадаг газар бии бшуу. Тэндэ хүдэлдэг Борисова гэжэ эхэнэр юун гэһэн улайха нюуртаа үһэ ургуулһан, һэнгэргүйгөөр хүниие дарлахадаа хүхидэг, муухай зантай гэргэн гээшэб! Бүхэли жэл соо аргагүй оролдожо нөөжэ суглуулһан мүнгөөрөө абаһан костюмдаа тоһо өөхэ дуһаажархёод, сэбэрлүүлхэеэ тушааһан байгааб. Һөөргэнь тэрэ Борисова бусаахадаа, шатажа, шагтынгаа байһан газарнуудта нүхэ гарашаһан юумэ асаржа урдамни хаяад: «Энээнһээ хойшо шагтынь хангилжа абаад тушаадаг болохот!»—гэжэ енгэлээл. «Үгы, бүтэн костюмым юун болгобо гээшэбта? Шагтынь хангилаад тушаа гэжэ хэлэхэеэ яагаабта?»—гэхэдэм: «Таанадые иигэжэ гэнэдхээжэ һургаагүйдэ шортоо зонта!»—гэбэл. Би костюмаа урдаһаань абахагүйб гээд үгэбэб. Тэрэм һөөргэнь шэдэбэ. Би тэхэрюулбэб. Тиихэдэмни костюмым тархи дээгүүрни үүдэнэй багаар шала дээрэ шэдээд: «Түргэн тонил, хара үлэгшэн!»—гэжэ хараагаа. Тиихэдэ тээсгэнэй саһанай түлэг һэн. «Химчисткэһээ» ерэһэн костюмнайш муухай болошобо.

Тойроод байһан зон намайе үмөөржэ, тэрэ Борисовада: «Яажа байна гээшэбта?!—гэхэдэнь, тэдэнииешье нохой хусаа гэжэ һананагүй даа: «Өөһэдынгөө хубсаһа шэдүүлэхэгүйдөө абяагүй байгты!»—гээ. Би гайхаад: «Танай энэ ааша тухай хэндэ гомдожо болохо юм?»—гэхэдэм: «Директортэмнайл ошогты!»—гэжэ һэнгэргүй харюусаа. Иихэдээ юун гэжэ һананат, Будамшуу? Тэрэ директорынь Борисовагаа үмөөрхэ байгаа бэшэ гү? Таниие редакциһаа хонходожо хөөрэлдөөд үзыт гэжэ гуйнаб.

З. КИСЕЛЕВА,
гэрэй эзэн эхэнэр.

УУЛЗАН ГЭХЭДЭЭ...

Бадараа Дадараа хоёр
Багаһаа хойшо үелһэн
Унтахаһаа бэшэ тээ һаладаггүй
Унаган ханинар ябаһан юм.
Хамта наадажа үдөө.
Хамта һургуули дүүргээ.
Харгынь саашаа асатан,
Хоёр тээшээ һалаатаа.

Хорёод жэлдэ уулзангүй
Холо холо ябаһанаа
Уулзан гэхэдээ гайхалсаа,
Урда урдаһаа гэтэлсээ.
Бадараань наряар ябаһандаа
Балайш ехээр хубилаагүй.
Дадараань архи намнаһандаа
Даншье муухай болошонхой.
ФИБ ШИБ ХОЁР.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печ... вете Министров БурАССР
Н-01520. Зак. №...